

Ministerstvo zemědělství

Podporujeme tradici a rozvoj
venkova České republiky

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Vážené dámy a pánové,

publikace, kterou držíte v ruce, vás ve stručnosti provede základními oblastmi našeho zemědělství, přehledně vás seznámí s rostlinnou i živočišnou výrobou, s potravinářstvím, vodním a lesním hospodářstvím, ochranou půdy, zemědělským výzkumem a vzděláváním, agrárním obchodem i podřízenými organizacemi Ministerstva zemědělství. Cílem je nabídnout vám srozumitelné informace z tohoto resortu.

Mezi priority Ministerstva zemědělství patří propagace zdravých a kvalitních domácích potravin. Proto podporuje jakostní výrobky například udělováním certifikátů kvality Klasa a Regionální potravina. Podporuje ekologické zemědělství i prodej ze dvora. Věděli jste, že Česká republika patří mezi deset zemí světa s nejvyšším podílem ploch zařazených do ekologického zemědělství na celkové výměře zemědělské půdy? I tohle se dočtete v naší příručce.

Ministerstvo usiluje o lepší podmínky pro udržitelný rozvoj živočišné výroby, která zajišťuje více pracovních příležitostí na venkově. Vepřové maso je již tradičně nejoblíbenějším druhem masa v České republice, ale odhadli byste, že každý obyvatel ho ročně sní 40 kilogramů, zatímco drůbežího masa asi 25 kilogramů?

Také rostlinná výroba slouží k získávání důležitých potravin a zároveň podstatným způsobem ovlivňuje krajinu i životní prostředí. Tušili jste, že Česká republika je největším světovým producentem jemně aromatického chmele na světě?

Vodní hospodářství je další z velmi důležitých oblastí, které spadají pod Ministerstvo zemědělství. Zahrnuje ochranu před povodněmi i suchem a rozvoj sítě vodovodů a kanalizací. Z vodovodů pro veřejnou spotřebu je zásobováno více než 94 % a na kanalizaci je napojeno téměř 85 % obyvatel

České republiky. Pokračuje se v protipovodňových opatřeních zaměřených na zvyšování schopnosti krajiny zadržovat vodu.

Prostřednictvím Lesů ČR spravuje Ministerstvo zemědělství polovinu lesů v České republice. Plochy hlavních jehličnatých dřevin, tedy smrku a borovice, se snižují, zatímco míst, kde roste jedle, přibývá. Zvyšuje se i podíl listnatých dřevin, zejména buku a dubu, což je dokladem vytrvalé snahy lesníků o optimální druhovou skladbu lesů.

Dalším významným cílem je ochrana půdy jako přírodního bohatství. Ministerstvo posiluje opatření proti erozi, jako je například ozeleňování nebo dodržování správného obhospodařování.

V rámci Společné zemědělské politiky EU usiluje Ministerstvo o zlepšení postavení našich zemědělců na celoevropském trhu. Jde mu o celkový rozvoj venkova a životní úroveň jeho obyvatel.

Ministerstvo zemědělství má na starost velmi široké pole působnosti, zastupuje zájmy nejen desítek tisíc zemědělců, ale i potravinářů, lesníků, rybářů a dalších profesí. Zároveň spravuje oblasti, které se dotýkají každého, protože životní prostředí, kvalita vody, půdy nebo potravin ovlivňuje nás všechny.

Doufáme, že naše publikace poslouží jako přívětivý průvodce, který vás seznámí s hlavními tématy Ministerstva zemědělství.

Ministerstvo zemědělství

Fakta a data o České republice

Rozloha	78 870 km ²
Délka státních hranic	2 327 km
Počet obyvatel	10 578 820 k 1. 1. 2017
Hlavní město	Praha (1 280 508 obyvatel k 1. 1. 2017)
Hustota zalidnění	134 obyvatel/km ²
Časové pásmo	středoevropský čas
Politický systém	parlamentní demokracie
Člen EU	od 1. 5. 2004
Měna	Koruna česká (Kč)

Ukazatele agrárního sektoru (2016)

Zemědělská půda (tis. ha)	4 208
Orná půda (tis. ha)	2 966
Zornění (%)	70
Lesy (tis. ha)	2 670
Počet pracovníků v zemědělství (osob)	96 400
Saldo agrárního zahraničního obchodu (v mld. Kč)	-23
Podnikatelská struktura fyzických a právnických osob v zemědělství	
Celkem	47 604
Fyzické osoby celkem	43 153
z toho zemědělství podnikatelé	23 188
Právnické osoby celkem	4 451
v tom obchodní společnosti	3 609
z toho spol. s r. o.	2 841
a.s.	728
družstva	517
ostatní	325
Trvalé travní porosty (tis. ha)	944,9
Chmelnice (tis. ha)	5,2
Vinice (tis. ha)	15
Sady (tis. ha)	18,2

Zdroj: ČÚZK, ČSÚ a MV ČR

The image shows the exterior of a grand, light-colored stone building, identified as the Ministry of Agriculture. The facade features a series of large, multi-paned windows. Below the windows, a row of four large, green patinated bronze statues of female figures, likely personifications of agricultural deities or virtues, stands on tall, rectangular pedestals. The statues are positioned in front of a large glass entrance. The overall architectural style is neoclassical or similar formal style.

Ministerstvo zemědělství

Staráme se o harmonický rozvoj zemědělství a krajiny

Ministerstvo zemědělství je podle zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR, ústředním orgánem státní správy pro zemědělství, vodní hospodářství, potravinářský průmysl a pro správu lesů, myslivosti a rybářství, mimo území národních parků.

Ministerstvo zemědělství je také ústředním orgánem státní správy ve věcech komoditních burz, které organizují obchody se zbožím pocházejícím ze zemědělské a lesnické výroby, včetně výrobků vzniklých jeho zpracováním. Dále je ústředním orgánem státní správy ve věcech veterinární péče, rostlinolékařské péče, péče o potraviny, o ochranu zvířat proti týrání a pro ochranu práv k novým odrudám rostlin a plemenům zvířat.

Ministerstvo zemědělství řídí 43 podřízených organizací (více viz kapitola Podřízené organizace), úzce spolupracuje s resortními výzkumnými ústavy, nevládními organizacemi, jednotlivými profesními i zájmovými svazy, spolky a společnostmi.

Ve spolupráci se Státním zemědělským intervenčním fondem provádí Ministerstvo zemědělství opatření společných organizací trhů Evropské unie, přímé platby, národní doplňkové platby k přímým podporám, programy strukturální podpory a programy rozvoje venkova.

Úkolem Ministerstva není řídit či plánovat zemědělskou, lesnickou nebo potravinářskou výrobu, ale vymezit příslušnými právními předpisy mantinely, v nichž se mohou naši podnikatelé pohybovat. Ministerstvo zemědělství přitom vychází z vládní zemědělské politiky, z programového prohlášení vlády a ze Společné zemědělské politiky Evropské unie. Jeho cílem je podpora „Evropského modelu zemědělství“ s důrazem na rozvoj multifunkčního zemědělství zaměřeného na zemědělskou produkci, ale i na zajišťování služeb údržby a tvorby krajiny, na další environmentální služby a na nezemědělské činnosti. Stále většího významu nabývá hlubší propojení zemědělství s obnovou a rozvojem venkova.

ORGANIZAČNÍ STRUKTURA MINISTERSTVA

Ministerstvo tvoří osm sekcí, čtyři samostatné odbory a jedno samostatné oddělení. Dle charakteru činnosti lze jmenované útvary rozdělit na dvě skupiny. Jednou skupinou jsou útvary zajišťující především personální, organizační, ekono-

mickou a komunikační agendu úřadu: Sekce státního tajemníka, Sekce správní, Sekce ekonomiky a informačních technologií, Odbor kanceláře ministra, Odbor strategie a trvale udržitelného rozvoje, Odbor bezpečnosti politiky a krizového řízení, Odbor auditu a supervize a Oddělení kabinetu ministra. Druhou skupinu tvoří útvary odborné, které mají na starosti jednotlivé agendy dle tzv. kompetenčního zákona. Jsou to Sekce vodního hospodářství, Sekce lesního hospodářství, Sekce zemědělských komodit, zahraničních vztahů a ekologického zemědělství, Sekce pro fondy EU, vědu, výzkum a vzdělávání a Sekce potravinářských výrob – Úřad pro potraviny.

BUDOVA MINISTERSTVA

Ministerstvo zemědělství sídlí na pražském Těšnově v historické budově postavené v letech 1928–1932 dle návrhu architekta Františka Roitha. Jde o rozlehlou pětiposchodovou stavbu v duchu moderního klasicismu, která zabírá plochu průměrného městského bloku. Budova je přístupná veřejnosti každoročně při dni otevřených dveří pražských památek.

KONTAKTNÍ ÚDAJE

Ministerstvo zemědělství, Těšnov 65/17, 110 00 Praha I,
tel. 221 811 111, e-mail: info@mze.cz; web: www.eagri.cz

Rostlinná a živočišná výroba

Podporujeme tradici a rozvoj zemědělské výroby

Zemědělská výroba je i s navazující výrobou potravinářskou jedním z tradičních a důležitých odvětví národního hospodářství. V rostlinné výrobě převažuje pěstování obilovin a olejnin. V našich podmínkách se také pěstují luskoviny, cukrová řepa, brambory, chmel, ovoce, zelenina a réva vinná. Dále i léčivé a kořeninové rostliny, květiny a školkařské výpěstky. Živočišná výroba se zaměřuje na chov skotu, prasat, drůbeže a ovcí a koz. Nelze však opomenout rozvíjející se obory, kterými jsou chov králíků, ryb, včel a koní.

Rostlinná výroba

OBILOVINY

Obilnářství prošlo začátkem 90. let velmi složitým vývojem. V důsledku společenských změn, transformace, privatizace a řady dalších příčin značně poklesly průměrné hektarové výnosy a produkce všech pěstovaných obilovin v porovnání s výsledky sklizní v Evropské unii.

V posledních letech se toto odvětví rostlinné výroby začalo postupně stabilizovat. V roce 2016 zaujímaly obiloviny z celkové výměry orné půdy 46 %. Oproti předchozímu roku jde o pokles o cca 1 %. I když produkce obilovin vykazuje množství výkyvy v závislosti na počasí, její průměr za období 2006–2016 činil 7 696 tis. tun, což je pro domácí spotřebu více než dostačující.

Nejvýznamnější pěstovanou obilovinou ČR je **ozimá pšenice**. Na trhu má dominantní postavení a tvoří okolo 60 % nabídky všech obilovin. Slouží k výrobě potravin, krmných směsí, je surovinou pro produkci bioetanolu a důležitou exportní plodinou. Celková osevní plocha pšenice (ozimá a jarní) v roce 2016 byla téměř 840 tis. ha a produkce dosáhla 5 455 tis. tun.

V druhové skladbě ječmenů převažuje **jarní ječmen** sladovníkový, který je typickou českou exportní komoditou (slad, pivo i zrno ke sladování). Na celkovém světovém exportu sladu má 5% podíl. V roce 2016 činila osevní plocha jarního ječmene 221,7 tis. ha a jeho produkce byla ve výši 1 208 tis. tun.

V ČR stále stoupá zájem o pěstování **kukuřice na zrno**. Za posledních 20 let její produkce vzrostla více než sedmkrát. V roce 2016 zemědělci z 86,4 tis. ha sklídili 846 tis. tun kukuřice. V rámci využívání **geneticky modifikovaných organismů** se v ČR pro produkční účely od roku 2005 pěstuje Bt kukuřice. Ta však představuje marginální podíl na celkové zemědělské produkci a v roce 2016 její výměra činila pouhých 75 ha.

OLEJNINY

Olejniny zaujímají mezi plodinami pěstovanými v ČR významné postavení, což vychází z dobré uplatnitelnosti na trhu, a to jak na našem, tak i mimo ČR. Výhodou pro pěstování olejin v ČR jsou příznivé klimatické podmínky a zvládnuté velkovýrobní technologie.

Ve srovnání s počátkem 90. let se plocha polí s olejinami zvýšila více než trojnásobně. V roce 2010 byly olejninou pěstovány na dosud největší ploše 490 tis. ha, v následujících pěti letech plochy olejin spíše kolísaly, v roce 2016 bylo celkem oseto 470 tis. ha. Nejčastěji pěstovanou olejinou v ČR je řepka olejná, která zaujímá kolem 84 % rozlohy olejin. Průměrně je z ČR vyváženo okolo 27 % domácí produkce řepky. K potravinářským účelům je použito průměrně 27 % (průměr za posledních pět let) domácí produkce řepky. U slunečnice byl zaznamenán pokles ploch od roku 2011 (28 tis. ha) na necelých 16 tis. ha v roce 2016. U máku kvůli vyšším tržním cenám vzrostla plocha z 18 tis. ha v roce 2012 na téměř dvojnásobek 36 tis. ha v roce 2016.

LUSKOVINY

Pěstování luskovin má v ČR dlouhodobou tradici, v posledních letech se ale jejich plochy snižovaly. V ČR je v současné době pěstováno jen několik druhů luskovin. Jedná se zejména o hrách setý a v menších objemech i o sóju a lupinu. Ostatní druhy, tj. bob, vikve, fazol a jiné dříve pěstované luskoviny, jsou v současnosti už jen na velmi malých plochách. Výměra luskovin na zrna v ČR v roce 2016 činila 35 633 ha, což představuje téměř 1,2 % orné půdy.

BRAMBORY

Brambory patří k tradičním českým plodinám. Obsahují významné množství polysacharidů, vhodných jako zdroj energie, mají jedny z nutričně nejhodnotnějších bílkovin rostlinného původu, a přitom neobsahují téměř žádný tuk. Mají vysoký obsah vitamínů, především vitamínu C a minerálních látek, jako jsou draslík, hořčík, železo a fosfor. Jsou bohatým zdrojem antioxidantů, které chrání lidský organismus proti působení volných radikálů.

V roce 2016 se brambory v České republice pěstovaly na ploše 29,5 tis. ha s průměrným výnosem 28 t/ha, přičemž v zemědělském sektoru zaujímaly přes 23,4 tis. ha a v sektoru domácností přes 6 tis. ha. Sklizeno bylo celkem 831 tis. t brambor, z toho přes 42 tis. t brambor raných, přes 719 tis. t brambor ostatních a přes 69 tis. t brambor sadbových. Do ČR bylo v téže roce dovezeno 204 tis. t a vyvezeno bylo necelých 44 tis. t. brambor.

CUKR, CUKROVÁ ŘEPA

Česká republika má dlouholetou tradici v pěstování cukrové řepy a ve výrobě cukru v rámci Evropy, a to již od doby vzniku řepářství a cukrovarnictví. Výroba cukru zde byla zahájena již před 230 lety. Svými dosahovanými výsledky se Česká republika řadí mezi nejvýkonnější členské státy

Evropské unie, ve výrobě cukru je plně soběstačná a je čistým vývozcem cukru.

Hospodářský rok 2017/2018 se stane pro sektor cukru historicky zlomovým, protože dojde po 49 letech k ukončení režimu produkčních kvót. Produkční kvóta České republiky činila 372 459,207 t a byla rozdělena mezi pět cukrovarnických podniků, a to od hospodářského roku 2008/2009, kdy proběhla reforma trhu s cukrem EU. Systém společné organizace trhů s cukrem zůstane zachován ve výrazně zredukované podobě. Přestanou platit: produkční kvóta cukru, minimální cena cukrové řepy, režim nadkvótového cukru a průmyslového cukru a cukrovarnické podniky přestanou platit výrobní dávku z cukru. Vývoz cukru bude možný v libovolné výši, nebude již platit vývozní limit WTO 1,35 mil. t cukru.

Pěstování cukrové řepy a výroba cukru zaznamenaly v hospodářském roce 2016/2017 velmi dobrý výsledek zejména díky příznivému průběhu počasí během celé vegetační doby. V samotné výrobě cukru bylo vyrobeno největší množství od vstupu do EU, 592 656 t. Došlo také k navýšení ploch cukrové řepy po předchozím propadu způsobeném dlouhodobým suchem. Cukrová řepa se pěstovala na ploše 52 340 ha.

OVOCE

Hlavními ovocnými druhy pěstovaným na našem území jsou jabloně, dále také višně, slivoně, meruňky, hrušně, třešně a rybíz. Tradičně se hodně obyvatel ČR zásobuje ovocem z vlastních zdrojů, samozásobení dosahuje přibližně 30–40 % podílu na celkové produkci ovoce v ČR.

Celková výměra ovocných sadů v ČR se v posledních letech stále snižuje a v současnosti dosahuje v průměru 20 tis. ha, ze kterých se sklídí kolem 310 tis. t ovoce. Rozhodující pro pěstování konzumního (tržního) ovoce jsou však plodné produkční ovocné sady, jejichž plochy se redukují a v současnosti dosahují 13,4 tis. ha. Produkce ovoce z těchto sadů se v závislosti na průběhu počasí pohybuje v rozmezí cca 140 – 180 tis. t.

K poklesu ploch ovocných produkčních sadů dochází z důvodu nastavení nových dotačních podmínek a zpřísněním definice kultury „sad“ v registru půdy LPIS (kde se změnila např. počty jedinců, které je potřeba k zařazení do půdního bloku s označením sad). Z těchto důvodů byly některé sady vyňaty z evidence produkčních sadů. Dále byly skutečně vyloučeny staré výsadby u řady pěstitelů. Zredukování ploch sadů o neplodící výsadby znamená na druhé straně zvýšení celkových průměrných výnosů ovoce. Hlavním naším ovocným druhem jsou jablka, u kterých klesla výměra sadů na 6 885 ha. Největší propad ploch vykazují broskvoně,

meruňky, ale také višně a rybíz. Perspektivními ovocnými druhy jsou hrušně a švestky, kde se sady nové a na začátku plodnosti podílejí 24 %, resp. 31 % na celkové ploše ovocných výsadeb. U jabloní do těchto dvou kategorií sadů spadá necelých 12 % ploch, téměř 54 % ploch jabloňových sadů je přestárých.

Tento nepříznivý stav se snaží ČR zmírnit dlouholetou podporou výsadby nových ovocných sadů v rámci dotační politiky státu. V období od roku 1994 do 2016 bylo nově vysázeno celkem 12 984 ha produkčních sadů, z toho s podporou státu 10 328 ha. Díky tomu se průběžně mírně snižuje podíl přestárých sadů na celkové výměře a zvyšuje se podíl sadů mladých a na začátku plodnosti.

V ČR je v současné době zapojeno celkem 351 členů s celkovou výměrou ovocných sadů a školek téměř 9 930 ha do integrovaného způsobu pěstování ovoce (IPO). Cílem IPO je především ochrana přírodního prostředí ovocného sadu a živých organismů, které se v něm vyskytují, zajištění druhové rozmanitosti přirozeně se vyskytujících nebo introdukovaných živočišných a rostlinných druhů v ovocných sadech a jejich blízkém okolí.

ZELENINA

Plochy pro pěstování zeleniny dlouhodobě stagnují. Důvodem je silná konkurence dovážené zeleniny za nižší ceny ze zahraničí a zároveň nízká tuzemská efektivnost produkce zeleniny. Rozsah pěstování zeleniny a její rentabilitu významně ovlivňuje rovněž výše cen zemědělských výrobců zeleniny, které měly v posledních letech spíše klesající trend.

V sektoru zeleniny patřila sezóna 2016 mezi produkčně úspěšné. Výměra sklizňové plochy zeleniny se meziročně zvýšila o 9 % na 14,5 tis. ha, a to zejména u hrášku, rajčat, hlávkového zelí a okurek nakládaček. Produkce zeleniny dosáhla 298,6 tis. t, což je v porovnání se slabší sklizní roku 2015 nárůst o 21 %. Ke zvýšení produkce došlo téměř u všech sledovaných zeleninových druhů, kromě kedluben, květáku, hlávkového salátu.

S měnícím se životním stylem a novými trendy ve stravování klesá spotřeba těch zeleninových druhů, které jsou časově náročné na kuchyňskou úpravu, a zvyšuje se obliba zejména listových salátů, koktejlových a cherry rajčat, kedlubnů, ředkviček, paprik a chřestu. Mezi nejvíce pěstované zeleninové druhy přesto patří cibule, hlávkové zelí, mrkev, hrách dřeňový a okurky nakládačky.

Struktura zelinářských podniků podléhá průběžným změnám. V ČR je v současné době přibližně 500 pěstitelů zeleniny s výměrou 10,1 tis. ha, z toho 57 % plochy obhospodařuje 29 pěstitelů s rozsahem zelinářské plochy vyšším než 100 ha. Nejvíce je drobných pěstitelů (tj. s výměrou do 1 ha), kteří se většinou specializují na prodej zeleniny přímo spotřebiteli nebo na trzích.

V posledních letech se každoročně zvyšuje počet pěstitelů zeleniny, kteří svou produkci pěstují v souladu s pravidly integrovaného způsobu pěstování zeleniny (IPZ). V roce 2016 bylo na SZIF evidováno 93 pěstitelů zeleniny v tomto režimu s plochou dosahující 7,3 tis. ha. Cílem IPZ je pře-

PROJEKT OVOCE A ZELENINA DO ŠKOL

je součástí školního projektu **Ovoce, zelenina a mléko do škol** a je určen žákům prvního i druhého stupně základních škol včetně přípravných tříd. Ovoce a zelenina představují významné zdroje vitaminů, minerálních látek a dalších nutričně významných látek. Ovoce bychom měli sníst 2 až 3 porce a zeleniny 3 až 4 porce denně, celkem tedy alespoň 5 porcí ovoce a zeleniny denně. Školáci ze školy přihlášené do projektu dostávají ovoce a zeleninu zdarma, a to 2–4 porce za měsíc. Porcí je myšleno jedno jablko, hruška, broskev či nektarinka, paprika, kedlubna, pomeranč nebo banán, u ostatních druhů pak minimálně 100 g. Součástí projektu jsou také doprovodná vzdělávací opatření, která jsou pro žáky též zdarma. Projektu se na straně dodavatelů mohou účastnit i malí regionální producenti ovoce a zeleniny. Více informací o projektu: www.szif.cz.

devším ochrana životního prostředí a lidského zdraví, dodržování metod správné zemědělské praxe, preventivních metod a metod signalizace škodlivých činitelů v porostu a následných cílených ochranných zásahů.

CHMEL

Česká republika je největším světovým producentem jemného aromatického chmele na světě. Tradice pěstování chmele je zde více jak tisíciletá. Stala se také první zemí v EU, které se podařilo zaregistrovat zeměpisnou ochrannou známku EU – chráněné označení původu „Žatecký chmel“. Žatecký poloraný červeňák je původní odrůdou s jedinečnými vlastnostmi a kvalitou. Chmel se v ČR pěstuje na ploše 4 775 ha. Z pohledu prosté plochy a produkce je druhým největším producentem po Německu v rámci EU a třetím na světě. V ČR je v současné době evidováno 120 pěstitelů chmele.

Vývoz chmele výrazně převažuje nad dovozem. Dlouhodobě zahraniční obchod s chmelem vykazuje aktivní saldo. Proto se tato komodita stává důležitou položkou agrárního zahraničního obchodu ČR a pomáhá posilovat HDP ČR. V roce 2016 bylo vyvezeno až 60 % produkce chmele mimo EU, a to hlavně na asijský trh. V rámci EU vývoz směřuje zejména do Německa.

Současným cílem je navýšit plochy chmelnic a stabilizovat je nad hranicí 5 000 ha. Toto lze dosáhnout komplexní podporou zejména kvalitní výsadby, investic do technologií, výzkumu atd.

VÍNO

Produkční potenciál vinic v České republice v roce 2016 činil 18 486 ha, přičemž osázených ploch bylo celkem 17 737 ha. Ostatní plochy představovaly vykloučené plochy vinic, plochy vykloučených vinic s povolením nebo právem pro opětovnou výsadbu a povolení pro novou výsadbu.

Nejčastěji pěstovanými odrůdami jsou: Veltlínské zelené (1 640 ha), Müller Thurgau (1 547 ha), Ryzlink rýnský (1 242 ha) a Ryzlink vlašský (1 188 ha) z bílých odrůd, Svatovavřinecké (1 139 ha), Frankovka (1 120 ha), Zweigeltrebe (763 ha) a Rulandské modré (721 ha) z modrých odrůd.

Spotřeba vína na osobu se od roku 1989 postupně zvyšuje a v současné době se pohybuje kolem 20 litrů za rok. Třetina zkonsumovaného vína pochází z domácí produkce, dvě třetiny tvoří dovozová vína z EU a z třetích zemí.

OKRASNÉ ZAHRADNICTVÍ A ŠKOLKAŘSTVÍ

Tyto tradiční české zahradnické obory se podílí přibližně 2,7 % na celkové produkci tuzemského zemědělství a patří mezi jeho mírně rostoucí sektory. V roce 2016 byly v ČR vypěstovány květiny a školkařské výpěstky ovocných a okrasných rostlin v hodnotě 3,5 mld. Kč, plocha květinářských a školkařských podniků dosáhla 2 509 ha. Tuzemské květinářské podniky se specializují na pěstování balkonových, záhonových a hrnkových rostlin určených pro tuzemský trh, řezané květiny a zeleň jsou předmětem dovozu. Stále více produktů okrasného zahradnictví a školkařství nachází uplatnění ve výsadbách městské zeleně a při obnově a údržbě české krajiny.

LÉČIVÉ, AROMATICKÉ A KOŘENINOVÉ ROSTLINY (LAKR)

LAKR patří k tuzemským zemědělským komoditám s dlouhou tradicí a jejich pěstování je příležitostí k diverzifikaci zemědělství. V roce 2016 byly dle ČSÚ pěstovány na 5 297 ha, v roce 2017 lze dle předběžných odhadů očekávat poměrně významný nárůst ploch až o 40 %. V ČR je hlavní komoditou kmín kořený, který se ročně pěstuje na ploše přesahující 2 000 ha. Kmín je také jedinou plodinou sektoru vykazující pozitivní bilanci zahraničního obchodu. Dalšími pěstovanými kořeninovými rostlinami jsou koriandr setý a fenýkl obecný, mezi hlavní pěstované léčivé rostliny patří především ostropestřec mariánský, heřmánek lékařský, měsíček, máta peprná a meduňka lékařská. Pěstitelé heřmánku a kmínu pro své produkty používají chráněné označení původu CHAMOMILLA BOHEMICA a ČESKÝ KMÍN. V posledních letech přibývá ekologicky pěstovaných LAKR, LAKR pěstovaných ke sklizni čerstvé natě, tzv. zeleného koření, nebo LAKR hrnkovaných či kontejnerovaných.

Živočišná výroba

SKOT

Česká republika je soběstačná ve výrobě hovězího masa. Ač se z dlouhodobého pohledu početní stavy skotu snižují, v posledních dvou letech dochází k jejich mírnému celkovému nárůstu. Stavy dojených krav za poslední dva roky stagnovaly a jejich užitkovost se mírně zvyšovala. Naopak stavy krav bez tržní produkce mléka se v posledních letech zvyšují. Výroba hovězího masa je dlouhodobě určována především poptávkou na domácím trhu a možnostmi exportu hovězího masa a zejména živého skotu na zahraniční trhy, ale vzhledem k ekonomice chovu skotu také výší unijních a národních dotačních opatření. Produkce hovězího masa se od roku 2015 udržuje kolem 174 tis. tun živé hmotnosti a soběstačnost je více než 130%. Produkce jatečného skotu dlouhodobě mírně stoupá a naopak spotřeba hovězího masa pomalu klesá.

MLÉKO

Sektor mléka má své specifické postavení v rámci potravinového řetězce, je zdrojem pravidelných příjmů, vytváří pracovní příležitosti na venkově, přispívá k údržbě krajiny a ke zlepšení kvality půdy. Z pohledu ČR je mléko od roku 2010 zařazeno mezi citlivé, a tedy v rámci podpor EU přímo dotované komodity. I přes pokles stavů dojnic v posledních letech pokračuje zvyšování mléčné užitkovosti. Roční užitkovost dojnic stoupla na jeden kus z 8 001 litrů v roce 2015 na 8 061 litrů v roce 2016. Výroba syrového kravského mléka v ČR v roce 2016 dosáhla objemu 2 984,2 milionu litrů, což v meziročním porovnání představuje nárůst o 1,3 %. Mlékárny na našem území nakoupily ke zpracování 2 458,6 milionů litrů mléka, tj. meziročně o 1 % více. Významným faktorem ovlivňujícím výrobu, odbyt a nákupní ceny je spotřeba mléka a mléčných výrobků. V roce 2016 se meziročně zvýšila celková nabídka i domácí spotřeba mléka při mírném nárůstu vývozu a dovozu mléčných výrobků.

Ačkoliv byl rok 2016 souhrnně označován jako krizový pro výkupní ceny mléka, chovatelskou základnu lze hodnotit spíše jako stabilní s rostoucí užitkovostí a tedy i efektivitou. Napomohly tomu systematické kroky Ministerstva zemědělství.

PROJEKT MLÉKO DO ŠKOL

Mléko a mléčné výrobky obsahují kvalitní mléčné bílkoviny a minerály vápník, fosfor, draslík, hořčík, zinek aj., jsou zdrojem vitamínů. Pravidelná konzumace mléka a mléčných výrobků chrání před osteoporózou, tvorbou zubního kazu, před nadváhou a obezitou. Děti by měly denně sníst cca 3 porce mléka a mléčných výrobků. Proto Ministerstvo zemědělství realizuje Projekt Mléko do škol, který je součástí školního projektu **Ovoce, zelenina a mléko do škol** a který je určen žákům základních a středních škol. Žáci ze zapojených škol dostávají konzumní mléko (minimálně dvě za měsíc) a neochucené mléčné výrobky zdarma, ochucené mléčné výrobky jsou s příplatkem rodičů. Na výběr mají také mléčné výrobky se sníženým obsahem laktózy nebo biomléko a bioprodukty. Součástí projektu jsou také doprovodná vzdělávací opatření, která jsou poskytována žákům rovněž zdarma. Projektu se mohou na straně dodavatelů účastnit i lokální mlékárny. Více informací o projektu se dočtete na www.szif.cz.

PRASATA

Tradičně nejoblíbenějším druhem masa v České republice je maso vepřové. Jeho spotřeba činí 43 kg na osobu a rok, což představuje 54% podíl z celkového množství 79,3 kg masa zkonsumovaného osobou za rok. V roce 2016 mírně poklesla soběstačnost v produkci této zemědělské komodity, a to na 54,3 %. Naopak vyšší (62,1%) je tedy podíl dovozu na domácí spotřebě vepřového masa. Dováží se živá prasata, ale především vepřové maso. Na druhou stranu došlo k dalšímu zlepšení ukazatelů reprodukce v chovu prasat. V roce 2016 bylo na jednu prasnici ročně odchováno 27 selat, čímž se Česká republika řadí mezi chovatelsky vyspělé země Evropské unie.

DRŮBEŽ A VEJCE

Drůbeží maso a vejce jsou v České republice tradiční a oblíbené komodity. Je to dáno především jejich cenovou dostupností a snadnou kuchyňskou úpravou. Spotřeba drůbežího masa se pohybuje na úrovni 26 kg na osobu a rok.

V případě vajec tento ukazatel činil 255 ks na obyvatele za rok. Spotřeba jak drůbežího masa, tak i vajec na obyvatele, se od roku 2007 mírně zvyšuje. Soběstačnost v roce 2016 dosahovala 65,5 % u drůbežího masa a 78,1 % u vajec.

OVCE A KOZY

Hlavním produktem chovu ovcí v České republice je jehněčí maso. Současný chov ovcí je zaměřen hlavně na plemena s masnou užitkovostí a dále na plemena s kombinovanou užitkovostí. Početní stavy ovcí celkem rostly do roku 2015 a dále mírně klesaly. Pokles stavů ovcí celkem neměl vliv na produkci skopového masa. Důvodem byly vyšší stavy bahnic a dobrá natalita. Spotřeba skopového masa v ČR je ale v porovnání s ostatními druhy mas malá a je stále jenom doplňkovým masem na tuzemském trhu. Většinou se jedná o tradiční sváteční spotřebu.

V roce 2016 se meziročně nepatrně snížil i počet koz. Celkové stavy ovcí a koz klesají navzdory zvyšující se poptávce po skopovém mase a mléčných výrobcích, které jsou u nás díky propagaci správné výživy stále žádanější. S chovem těchto zvířat je spojeno i zachování biodiverzity v krajině.

KRALÍCI

Králičí maso je pouze doplňkovým masem na tuzemském trhu. V posledních letech se na trhu objevuje převážně

maso chlazené a výrobky vyšší finalizace, to znamená králík porcovaný. Stavy králíků se od roku 1999, kdy bylo chováno 16,8 mil. kusů, snížily o 68 % na 5,4 mil. kusů v roce 2016. Důvodem bylo snížení odbytu králíčího masa nejenom na tuzemském trhu, ale i na zahraničních trzích. V roce 2016 se pokles stavů králíků téměř zastavil. Velký vliv na stabilizaci stavů měla stejná výše poptávky po tomto druhu masa jako v roce 2015. Poptávku, která přesahuje tuzemskou produkci, doplňuje import králíčího masa a dovoz převážně živých jatečných králíků ze zahraničí.

KONĚ

Česká republika patří mezi země s tradičním chovem koní. Chov koní, ačkoliv plní i jiné funkce než chov ostatních hospodářských zvířat, spadá jednoznačně do oblasti zemědělské výroby. Podle plemenářského zákona č. 154/2000 Sb., je kůň hospodářským zvířetem.

Obliba chovu koní v tuzemsku trvá a počet koní se od roku 1996 každoročně zvyšoval. V současné době stavy koní rostou jen mírně vlivem nižšího počtu reprodukčně využívaných klisen a dosahují úrovně cca 90 tisíc kusů.

Potravinářství

Propagujeme zdravé a kvalitní domácí potraviny

Spotřebitelům chceme zajistit kvalitní, čerstvé a zdravé domácí potraviny. Proto pomáháme prezentovat naše výrobky pod značkou Klasa, Regionální potravina a Česká potravina. Naši podporu mají farmářské trhy, prodej ze dvora a lokální potraviny.

VÝROBA POTRAVINÁŘSKÝCH VÝROBKŮ

Výroba potravinářských výrobků v České republice, podobně jako v celé Evropské unii, patří ke klíčovým odvětvím zpracovatelského průmyslu. Význam potravinářství je dán především zabezpečováním výživy obyvatelstva výrobou a prodejem zdravotně nezávadných a bezpečných potravin. Potravinu a provozovatelé potravinářských podniků jsou kontrolovány dozorovými institucemi včetně kvality dodávané produkce. Z hlediska počtu podniků zauímají mikro podniky přes 60 %, u tržeb a přidané hodnoty tvoří nejvyšší podíl cca 45 % střední podniky. Nejvyššího podílu tržeb docílilo zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků, následováno výrobou ostatních potravinářských výrobků. Téměř jedna čtvrtina přidané hodnoty oddílu byla vytvořena ve výrobě ostatních potravinářských výrobků, která zahrnuje širší spektrum výrob, ale především těch, které představují vyšší fázi zpracování agrárních surovin. Potravinářská výroba zůstává významným zaměstnavatelem v mnoha regionech. Z hlediska počtu zaměstnanců a počtu jednotek byla v roce 2016 největší výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků, což je dáno potřebou dodávat denně zejména čerstvé pečivo do tržní sítě po celém území ČR.

VÝROBA NÁPOJŮ

V ČR v této výrobě dominuje výroba piva, k níž patří i výroba sladu. Výroba piva v ČR včetně nealkoholického piva v roce 2016 meziročně vzrostla na rekordních 20,5 mil. hl piva. Tento růst je v kontextu jak s vyšším výstavem pro tuzemský trh, tak pokračujícím pozitivním trendem v exportu. K tomuto vývoji přispívá i to, že České pivo nese chráněné zeměpisné označení. Tuzemské sladovny v roce 2016 vyprodukovaly zhruba 544 tis. tun sladu. Podle ČSÚ se v roce 2016 v ČR sklídilo z 15,8 tis. ha plodných vinic 75,9 tis. tun moštových hroznů. Produkce moštových hroznů v roce 2016 byla meziročně nižší o 16 %. Ze sklizně moštových hroznů bude vyrobeno zhruba 565 tis. hl. vína. To představuje cca jednu čtvrtinu roční spotřeby vína v ČR. Chybějící víno je získáváno vysokým dovozem suroviny i vína a na druhou stranu dochází i k exportu kvalitního vína z ČR. U lihovin vývoj směřuje od silně aromatických druhů k lihovinám spíše neutrálního nebo mírně aromatického charakteru. Oblibu nachází gin a vodka. Také se stále více prosazují lihoviny s nižším obsahem etanolu, zvláště to jsou emulzní lihoviny krémovité konzistence. Na tuzemském trhu si dominantní postavení udržuje „tuzemák“. Výroba nealkoholických nápojů a minerálních vod zahrnuje ochucené nebo slazené nápoje (citronády, oranžády, coly a jiné) a minerální vody a také ostatní vody, které jsou stáčeny do lahví. U minerálních vod mírně roste poptávka po vodách přírodních. U ochucených vod jde především o vody s nízkou energetickou hodnotou. Celková produkce minerálních vod v roce 2016 dosáhla 8,3 mil. hl.

KLASA

Jednou z možných cest, které mohou výrobci přispět ke konkurenceschopnosti, je i národní značka KLASA. Značka KLASA je ocenění udělované ministrem zemědělství nejvyšším potravinářským a zemědělským produktům. Pravidla pro udělování značky Klasa směřují primárně k podpoře výrobků, které vykazují výjimečné kvalitativní charakteristiky, jež zvyšují přidanou hodnotu daného výrobku a zaručují jeho jedinečnost ve vztahu k běžným výrobkům dostupným na trhu. Značka je propůjčována na tři roky a její vlastnictví může být po této lhůtě prodlouženo. V případě, že by došlo ke zhoršení kvality výrobku nebo porušení podmínek užívání, může být také odebrána.

Klasa

Za dobu své existence se značka stala nejen prestižní záležitostí pro její držitele, ale především si získala důvěru obyvatel České republiky, kteří výrobky označené logem Klasa při nákupu preferují.

K říjnu 2017 bylo značkou KLASA oceněno celkem 979 výrobků od 220 výrobců. Nejpočetněji jsou zastoupeny kategorie Mléko a mléčné výrobky, Maso a masné výrobky a Mlýnské a pekárenské výrobky. Počet oceněných výrobků se v posledních letech ustálil a s ohledem na množství obchodovatelných položek v tržní síti lze tento počet označit za průměrný.

REGIONÁLNÍ POTRAVINA

Česká republika se zaměřuje také na propagaci a podporu kvalitních regionálních potravin, a to prostřednictvím značky Regionální potravina. Tento projekt vznikl počátkem roku 2010 a je organizován Ministerstvem zemědělství ve spolupráci s jednotlivými kraji a Agrární a Potravinářskou komorou České republiky.

Projekt vychází vstříc zájmu veřejnosti o tuzemské kvalitní potraviny. Značku Regionální potravina mohou obdržet nejvyšší výrobky z každého kraje, které vynikají kvalitou, jsou vyrobeny z místních surovin, mají tradiční recepturu a výbornou chuť. Projekt podporuje domácí producenty lokálních potravin a motivuje zákazníky, aby takové výrobky vyhledávali na pultech obchodů, na farmářských trzích a přímo u výrobců. Tím dává velkou šanci ke zviditelnění tradičních specialit lokálních výrobců, zároveň je i určitou formou podpory místních zemědělců, potravinářů a cestovního ruchu.

Regionální potravina

Spotřebitelé mohou v současné době vybírat z 520 výrobků oceněných značkou Regionální potravina od 378 producentů.

ČESKÁ POTRAVINA

Označování výrobků jako „česká potravina“ nebo „vyrobeno v České republice“ je dobrovolné, ale dle zákona jej lze použít pouze v případě, že buď 100 % všech složek celkové hmotnosti nezpracované potraviny, vinařských produktů nebo mléka pochází z České republiky, a prvovýroba, porážka zvířat a všechny fáze výroby proběhly na území České republiky, nebo součet hmotnosti složek pocházejících z České republiky tvoří nejméně 75 % celkové hmotnosti a výroba proběhla na území České republiky.

Česká potravina

EVROPSKÉ ZNAČKY KVALITY (ZTS, CHZO, CHOP)

Kromě místních značek kvality a původu, mohou naši producenti využívat také systémy platné a uznávané v celé Evropské unii. Z hlediska podpory výrobků na evropském

trhu mohou naši producenti využít registraci produktů v systémech Zaručených tradičních specialit (ZTS), Chráněného označení původu (CHOP) a Chráněného zeměpisného označení (CHZO). Označení napomáhají ke zvýraznění a zdůraznění kvality výrobků na trhu.

U Chráněného zeměpisného označení a Chráněného označení původu spočívá ochrana stanovená tímto systémem v tom, že používání těchto označení původu a zeměpisných označení je vyhrazeno zemědělským produktům a potravinám vyprodukovaným nebo zpracovaným v určitých oblastech nebo místech. Jedná se o ochranu práv k průmyslovému vlastnictví, o kterou žádá sdružení výrobců, kteří je používají k označování stejného výrobku, vyráběného v dané přesně vymezené lokalitě a podle jednotné specifikace. Označení se váže jen k určitému výrobku, který může pocházet od různých výrobců.

Chráněné označení původu (CHOP) nese sedm produktů, a to Všecká cibule, Chamomilla bohemika, Český kmín, Nošovické kysané zelí, Pohořelický kapr, Žatecký chmel a Chelčicko-Lhenické ovoce.

Logem chráněného zeměpisného označení (CHZO) se mohou pyšnit Olomoucké tvarůžky, Jihočeská Zlatá Niva, Jihočeská Niva, Černá Hora, Březnický ležák, Brněnské pivo/Starobrněnské pivo, Mariánskolázeňské oplatky, Znojemské pivo, České pivo, Chodské pivo, Hořické trubičky, Pardubický perník, Třeboňský kapr, Lomnické suchary, Karlovarský suchar, Štramberké uši, Budějovické pivo, Budějovický měšťanský var, Českobudějovické pivo, Valašský frgál, Karlovarské trojhránky a Karlovarské oplatky.

Rozdíl mezi označením původu a zeměpisným označením spočívá zejména v požadované intenzitě vazby produktu na dané zeměpisné prostředí. Zatímco u označení původu se vyžaduje vazba velmi silná, pro zeměpisné označení postačí, aby alespoň jedna fáze produkce probíhala v příslušném místě, regionu nebo zemi, přičemž minimálně pověst produktu musí být přičitatelná jeho zeměpisnému původu.

**Zaručená
tradiční specialita
(ZTS)**

**Chráněné
zeměpisné označení
(CHZO)**

**Chráněné
označení původu
(CHOP)**

POZNEJ SVÉHO FARMÁŘE

Přímý prodej kvalitních zemědělských produktů spotřebiteli podporuje ministerstvo také formou projektu Poznej svého farmáře. Cílem

je představit veřejnosti farmáře (proto název „Poznej svého farmáře“), kteří působí v blízkosti jejich bydliště a ukázat jim možnosti, kde nakupovat čerstvé potraviny přímo od výrobce.

Daří se tak zlepšovat komunikaci mezi farmáři a jejich potencionálními zákazníky. Široká veřejnost potom díky tomuto projektu získává možnost nákupu naprosto čerstvých potravin za ceny přímo od výrobce.

Takzvaný den otevřených vrátek probíhá každoročně ve všech krajích ČR, vždy na několika menších farmách s produkcí potravin. Návštěvníci se tak mají možnost během celého dne seznámit nejen s nabízenými produkty, ale na vlastní oči se přesvědčit, v jakých podmínkách se vyrábějí. Na akci se představují i ostatní podobné farmy z okolí. Pro dětské návštěvníky je na farmách připraven zábavný program na téma farmaření a zdravého stravování.

V případě Zaručené tradiční speciality jde o marketingový nástroj pro výrobky tradičně vyráběné na území EU, které se vyznačují tradičním složením nebo tradičním způsobem zpracování nebo produkce. Jde o označení výrobků, které splňují přesnou specifikaci (recepturu), která je registrovaná v Rejstříku EU. Jako Zaručená tradiční specialita je zapsán například „Špekáček“, „Lovecký salám“, „Spišské párky“, „Liptovský salám“. Jedná se o receptury, které vycházejí primárně z Českých technických norem ze 70. let.

POTRAVINY NA PRANÝŘI

Cílem projektu je zpřístupnit aktuální zprávy o nekvalitních, falšovaných a nebezpečných potravinách českým i evropským spotřebitelům, a poskytnout jim tak nástroj usnadňující orientaci na trhu. Aplikace dostupná na www.potravinynapranyri.cz umožňuje návštěvníkům vyhledat požadovanou informaci o nevyhovující potravine podle názvu výrobku, druhu potraviny, prodejce, země původu a distributora. Kromě toho v aplikaci spotřebitelé naleznou přehled uzavřených provozoven a výsledky tematických kontrol (např. o označování lepku v potravinách). Aplikace je zdarma dostupná také ve verzi pro mobilní zařízení se systémy Android, Windows Phone a iOS.

INFORMAČNÍ CENTRUM BEZPEČNOSTI POTRAVIN

Informační centrum bezpečnosti potravin (ICBP) poskytuje veřejnosti přesné, srozumitelné a ověřené informace pokrývající celý potravinový řetězec, tj. od farmy až po spotřebitele. Vedle problematiky bezpečnosti (nezávadnosti) potravin se ICBP zaměřuje na otázky výživy obyvatel. ICPB vydává informační materiály a publikace, realizuje odborné akce pro dospělé a vzdělávací programy pro děti a mládež. Hlavním komunikačním kanálem ICBP jsou webové stránky www.bezpecnostpotravin.cz, určené odborné veřejnosti, a webové aplikace pro dospělé spotřebitele www.viscojis.cz a pro mládež www.viscojis.cz/teens.

Ekologické zemědělství a biopotraviny

Rozvíjíme ekologické zemědělství a podporujeme biopotraviny

Ministerstvo zemědělství podporuje a zajišťuje rozvoj ekologického zemědělství v ČR, je garantem dodržování pravidel pro ekologické zemědělství a zároveň je gestorem finanční podpory pro ekologické zemědělce v rámci národních dotací a Programu rozvoje venkova. Aktivně se také podílí na podpoře marketingu, osvěty a vzdělávání.

Ekologické zemědělství je moderní formou hospodaření bez používání chemických látek, umožňuje produkovat vysoce kvalitní potraviny, je nedílnou součástí agrární politiky ČR. Ekologické zemědělství přináší výhody pro spotřebitele, chovaná zvířata i okolní životní prostředí. Ekologičtí zemědělci hospodaří bez syntetických pesticidů, minerálních hnojiv, stimulatorů růstu, nebo geneticky modifikovaných organismů. Tím je minimalizováno riziko kontaminace životního prostředí a krajiny těmito cizorodými látkami. Ekologické zemědělství podporuje mikrobiální život v půdě a také biodiverzitu krajiny; na ekologických farmách je větší zastoupení chráněných rostlinných a živočišných druhů, ekofarmáři častěji pěstují méně tradiční druhy plodin (pšenice špalda, pohanka) a chovají méně běžná, avšak původní plemena hospodářských zvířat.

ZÁKLADNÍ STATISTICKÉ ÚDAJE

ČR patří mezi deset zemí světa s nejvyšším podílem ploch zařazených do ekologického zemědělství na celkové výměře zemědělské půdy. V rámci EU si ČR drží 4. pozici po Rakousku, Švédsku a Estonsku, a to s podílem ploch 12 %.

Ekologické zemědělství se rozvíjí tradičně v horských a podhorských oblastech. Zhruba polovina ploch v horských oblastech je dnes obhospodařována ekologicky.

S růstem ploch v ekologickém zemědělství narůstá i objem bioprodukce. Ve srovnání s rokem 2003 vzrostla např. plocha obilnin téměř trojnásobně a produkce bioobilí více než 4,5 krát. Vývoj počtu zvířat v ekologickém zemědělství má také stoupající tendenci. Počet masného skotu i objem hovězího masa z ekofarem se od roku 2003 více než zdvojnásobil.

Každoročně se zvyšuje také zájem o výrobu biopotravin. Ke konci roku 2016 bylo registrováno 607 výrobců biopotravin a 4 271 ekologických zemědělců, kteří hospodařili na celkové výměře přes 506 tisíc ha, což činí v současnosti podíl 12,03 % zemědělského půdního fondu. Z toho orná půda činila přibližně 66,4 tis. ha, výměra travních porostů více než 418 tis. ha a výměra vinic 931 ha.

Celková produkce ekologických farem byla v roce 2014 dle metodiky FADN odhadnuta na 5,27 mld. Kč, což představuje 3,9% podíl na celkové zemědělské produkci ČR dle Souhrnného zemědělského účtu (ČSÚ). Hodnota zemědělské produkce zahrnuje veškerou produkci z ekofarem včetně produkce, která je nakonec spotřebována na farmě ve formě krmiva či osiva.

FINANČNÍ PODPORA

V současné době je podpora ekologickým zemědělcům vyplácena v rámci Programu rozvoje venkova ČR na období 2014–2020, kde je samostatné opatření pro ekologické zemědělství. Výše dotace závisí na výměře zemědělské půdy zařazené do ekologického zemědělství, na pěstované kultuře a na skutečnosti, zda je dotovaný pozemek v přechodném období, nebo již v režimu ekologického zemědělství. Takové rozdělení podpory je novým motivačním prvkem pro přechod farem do systému ekologického zemědělství, protože výše sazby na přechodné období je u většiny kultur vyšší.

Vyplacené finanční prostředky v rámci opatření „Ekologické zemědělství“ – dotace na plochu zahrazenou do ekologického zemědělství nebo do přechodného období v letech 1998–2016

Rok	Vyplacené finanční prostředky
1998	48 091 000
1999	84 168 000
2000	89 101 971
2001	167 966 104
2002	210 861 131
2003	230 810 809
2004	292 200 000
2005	285 828 855
2006	304 995 064
2007	536 410 176
2008	687 594 517
2009	980 809 000
2010	1 154 028 000
2011	1 160 709 973
2012	1 245 193 855
2013	1 256 975 454
2014	1 237 100 163
2015	1 308 357 741
2016	1 354 241 386

TRH A OBCHOD S BIOPOTRAVINAMI

Každý obyvatel ČR ročně nakoupí biopotravinu za zhruba 213 Kč, podíl biopotravin na celkové spotřebě se dlouhodobě udržuje na hodnotě přibližně 1 %, ačkoli průběžně narůstá. Zhruba 62 % biopotravin pochází z dovozu. Celkový obrát biopotravin, včetně vývozu, dosahuje v současné době přibližně 3,73 miliardy korun.

Nejvíce biopotravin nakoupí čeští spotřebitelé v maloobchodních řetězcích (46,2 %), na druhém místě pak prostřednictvím drogerií (14,7 %) a prodejen zdravé výživy (14,3 %). Přibližně stejný podíl je realizován prostřednictvím farmního a ostatního přímého prodeje (7 %) a e-shopů (7,8 %). K meziročnímu nárůstu prodeje biopotravin došlo i v nezávislých prodejnách potravin, a to na hodnotu 4,2 %. Více než 3 % biopotravin našlo uplatnění prostřednictvím gastronomických zařízení a provozoven veřejného stravování. Na nejnižší úrovni uplatnění bioproduktů je nákup biopotravin v lékárnách (2,6 %).

ROLE MZE, KONTROLNÍ SYSTÉM

MZe provádí dozor nad dodržováním pravidel pro ekologické zemědělství a produkci biopotravin. Pověřuje kontrolní organizace, které provádí pravidelné kontroly na všech ekologických podnicích. Pouze pokud jsou plněna pravidla

pro bioprodukci, obdrží podnik na své produkty certifikát a může je označovat předponou „BIO“ nebo „EKO“. Ministerstvo provádí pravidelný dohled nad činností kontrolních subjektů. Minimálně jednou ročně probíhá kontrola v ústředí kontrolního subjektu a dále probíhají v průběhu celého roku supervize inspektorů kontrolních subjektů při vlastním výkonu kontroly. Dále jsou do kontrolního systému zapojeny také ÚKZÚZ a od roku 2016 také SZPI a SVS, které provádějí kontrolu ekologických podnikatelů v rámci svých kompetencí daných zákonem.

Každý subjekt zapojený do ekologické produkce musí být registrován na MZe a následně je takový subjekt evidován v on-line databázi všech ekologických subjektů, tzv. Registru ekologických podnikatelů, který je dostupný na webových stránkách MZe: www.eagri.cz/rep. Veřejnost zde nalezne základní informace o ekologických subjektech včetně informace, zda má daný subjekt aktuálně platný certifikát na své bioprodukty. Dále zde jsou zveřejněny aktuální statistické údaje o počtu ekologických zemědělců, výrobců biopotravin, výměře půdy v ekologickém zemědělství, rozdělení půdy podle jednotlivých krajů apod.

AKČNÍ PLÁN PRO ROZVOJ EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ V ČR

Hlavním strategickým dokumentem v oblasti rozvoje ekologického zemědělství a produkce biopotravin v ČR je Akční plán ČR pro rozvoj ekologického zemědělství. V současné době je v účinnosti v pořadí již třetí Akční plán, který byl schválen vládou 20. 11. 2015. Tento Akční plán ČR pro rozvoj ekologického zemědělství v letech 2016–2020 navazuje na stanovené cíle předchozího Akčního plánu.

Jeho hlavním cílem je dosažení 15% podílu ploch zařazených do ekologického zemědělství na celkové výměře zemědělské půdy v ČR, dalšími konkrétními cíli je dosáhnout podílu minimálně 20 % orné půdy z celkové výměry půdy v ekologickém zemědělství, dosáhnout 3% podílu biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů, zvýšit podíl českých biopotravin na 60 % na trhu s biopotravinami, zvýšit průměrné výdaje za biopotraviny ze současných 200 Kč na 600 Kč na obyvatele a rok, zvýšit hodnotu produkce ekofarem o 15 %, nebo zvýšit podíl příjmů z produkce na celkových příjmech ekofarem vůči dotacím.

Mezi hlavní realizované aktivity Akčního plánu v letech 2011–2015 patřilo kromě výše zmíněného spuštění Registru ekologických podnikatelů také zlepšení odbytu biopotravin na regionální úrovni (zejména díky nárůstu přímého prodeje bioproduktů z ekofaremu), dále proběhla celá řada osvětových akcí pro veřejnost (Září Měsíc biopotravin, veletrh Biostyl, realizace soutěže „Česká biopotravina roku“ apod.). Byl také spuštěn registr povolených přípravků na ochranu rostlin a povolených hnojiv pro ekologické zemědělce a v neposlední řadě došlo ke stabilizaci trhu a odbytu českého biomléka.

GENETICKÉ ZDROJE

Genetické zdroje a jejich ochrana a udržitelné využívání jsou z hlediska dalšího rozvoje zemědělství velmi důležité. U řady těchto živých organismů lze nalézt jedinečné geny a vlastnosti, které mohou hrát klíčovou roli při šlechtění nových produkčních odrůd a plemen, při adaptaci plodin na měnící se klimatické podmínky (např. lepší snášení delšího období sucha či zamokření), nebo pro nové průmyslové využití (např. bakterie produkující polymery).

Za genetické zdroje je tedy pro zemědělské účely považována poměrně široká část biologické rozmanitosti, která dlouhodobě vznikala v samotných zemědělských systémech záměrnou činností člověka ať už cíleným výběrem nebo později šlechtěním zemědělských plodin a hospodářských zvířat. Patří sem ale také příbuzné plané a volně žijící druhy a primitivní formy zemědělských plodin a hospodářských zvířat. Mezi genetickými zdroji nalezneme i mikroorganismy a drobné bezobratlé živočichy, kteří se významně podílejí jak na vlastní zemědělské produkci, tak na její ochraně nebo přímo na jejím zpracování a využívání.

Významné genetické zdroje v České republice jsou součástí Národního programu konzervace a využívání genetických zdrojů rostlin, zvířat a mikroorganismů významných pro výživu a zemědělství, který byl Ministerstvem zemědělství vyhlášen na období 2012–2017.

Základním cílem Národního programu je nejen zachování genetických zdrojů rostlin, zvířat a mikroorganismů pro současné i budoucí potřeby lidstva, ale také zachování kvality venkovského prostoru a udržení trvalého rozvoje agrárního sektoru. Posláním Národního programu je rovněž garance mezinárodních závazků České republiky a příspěvek ke globálnímu úsilí o uchování a setrvalé využívání genetických zdrojů a biodiverzity.

VLIV ZMĚNY KLIMATU NA ZEMĚDĚLSTVÍ, LESNICTVÍ A VODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

Zemědělství patří mezi sektory národního hospodářství, které jsou kvůli svému „pracovišti“ pod širým nebem na změnu klimatu nejcitlivější. Změna klimatu se v posledních desetiletích projevuje zejména prodlužováním vegetačního období nebo částečnou změnou oblastí vhodných pro některé plodiny nebo jejich odrůdy, což je viditelné například v případě vinné révy. Na druhé straně změna klimatu přináší také častější výskyt extrémních meteorologických jevů nebo změnu ročního chodu srážek, což se projevuje zejména výskytem

povodní nebo naopak sucha. V budoucnu by mohla změna klimatu přinést i rychlejší šíření škůdců a chorob zemědělských plodin nebo usnadnit šíření invazivních druhů rostlin, živočichů a mikroorganismů. Zemědělství sice vykazuje také emise tzv. skleníkových plynů, mezi něž se řadí zejména oxidy dusíku, metan a oxid uhličitý, ale na druhé straně se spolu s lesnictvím podílí na zmírňování změny klimatu prostřednictvím dlouhodobého vázání uhlíku v půdě a v rostlinné biomase.

Ministerstvo zemědělství připravilo v roce 2017 novou publikaci s názvem „Adaptace zemědělství na změny klimatu v podmínkách ČR - souhrn aktuálních informací“, která jednak souhrnně uvádí všechny strategické dokumenty na mezinárodní i národní úrovni, které se k adaptaci zemědělství na změnu klimatu vztahují, a jednak uvádí přehled konkrétních adaptačních opatření v sektoru zemědělství.

OBNOVITELNÉ ZDROJE ENERGIE

Obnovitelné zdroje energie (OZE) zahrnují celou škálu surovin a technologií a hlavním cílem jejich využívání je náhrada fosilních (neobnovitelných) zdrojů, především uhlí, ropy

a zemního plynu. Typickým představitelem OZE je výroba elektřiny ve vodních, větrných a solárních elektrárnách, avšak neméně důležitým zdrojem je energetické využití zemědělských surovin, a to buď cíleně pěstovaných, anebo odpadních. V praxi se jedná zejména o přímé spalování biomasy, výrobu a využití bioplynu a uplatňování kapalných biopaliv jako náhrady fosilních pohonných hmot v dopravě.

Pojem biomasa je sjednocujícím pojmem pro veškerou hmotu organického původu, která má širokou škálu vlastností. Zahrnuje dendromasu (dřevní biomasu), fytomasu (rostlinnou biomasu) a biomasu živočišného původu. Zdrojem biomasy jsou rovněž biologicky rozložitelné odpady, a to čisté nebo vytríděné z ostatních složek (například zemědělská kejda nebo vytríděný biologicky rozložitelný průmyslový a komunální odpad).

S energetickým využíváním biomasy se setkáváme stále častěji. Nové technologie umožňují přeměnu odpadní, zbytkové či záměrně pěstované hmoty na energii v podobě tepla, elektřiny nebo pro pohon motorů. Biomasa se tak stále víc stává důležitým artiklem pro zemědělce, lesníky, ale také pro obce, regiony a majitele nemovitostí, tedy pro spotřebitele energie.

Biomasa má poměrně široké spektrum podob co do druhu biopaliv a možnosti jejich využití. Hlavními oblastmi energetického využití biomasy je využití pevné biomasy pro přímé spalování na výrobu tepla a elektrické energie, výrobu bioplynu a kapalných biopaliv. Vedle toho ale hraje význam i neenergetické, materiálové využití biomasy.

S cílem indikovat možnosti energetického využití biomasy, nastavit vhodné podpůrné mechanismy a směr vývoje technologií k využití biomasy, připravilo Ministerstvo zemědělství Akční plán pro biomasu v ČR na období 2012–2020 (dále jen „APB“). K hlavním cílům APB patří stanovení kvantifikovaného energetického potenciálu zemědělské a lesní dendromasy a kvantifikace množství energie, která může být reálně vyrobená v ČR z biomasy s výhledem do roku 2020.

Vodní hospodářství

Pečujeme o vodní toky
a chráníme před povodněmi
a suchem

Prioritami Ministerstva zemědělství jsou ochrana před povodněmi a suchem a podpora rozvoje sítě vodovodů a kanalizací. Pečujeme o vodní toky prostřednictvím státních podniků Povodí Vltavy, Labe, Moravy, Odry, Ohře a Lesy ČR. Posilujeme bezpečnost vodních toků a vodních děl, podporujeme čištění rybníků, zabezpečujeme vrchní dozor oboru vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu kvůli ochraně spotřebitelů a dlouhodobé udržitelnosti sektoru.

PÉČE O VODNÍ TOKY

ČR je označována za „střechu“ Evropy. Základní hydrografickou síť tvoří téměř 100 tisíc km vodních toků (s přirozenými i upravenými koryty).

Ministerstvo zemědělství je zakladatelem pěti státních podniků Povodí a státního podniku Lesy ČR, které působí jako správci vodních toků. Státní podniky Povodí a Lesy ČR v současnosti spravují více než 94 % délky vodních toků v ČR. Na správě téměř 6 % délky vodních toků se podílejí ostatní subjekty, mezi něž patří Ministerstvo obrany, správy národních parků, obce a ostatní fyzické a právnické osoby.

Státní podniky Povodí a Lesy ČR od roku 2011 pečují o drobné vodní toky převedené z bývalé Zemědělské vodohospodářské správy.

Mapa oblastí povodí

INVESTICE DO PROTIPOVODŇOVÝCH OPATŘENÍ

Impulem pro vybudování moderního systému protipovodňové ochrany byly extrémní povodně, které zasáhly v roce 1997 Moravu (o život tehdy přišlo 60 lidí a škody přesáhly 63 mld. Kč) a o pět let později Prahu (vyžádala si 16 obětí a škody přesáhly 75 mld. Kč).

I. etapa 2002–2007 („zahájení“)

První etapa Programu prevence před povodněmi byla zaměřena na území zasažená povodní v roce 1997 na řekách Moravě, Odře a na Horním Labi. Do konce roku 2007 bylo na tocích a v jejich okolí postaveno 435 protipovodňových staveb, které dnes chrání 315 tisíc lidí a majetek v hodnotě 240 mld. Kč. Na tuto etapu preventivních protipovodňových opatření byly vynaloženy prostředky ve výši přesahující 4 mld. Kč.

Zdroj: MZe

II. etapa 2007–2013 („rozvinutí“)

Cílem druhé etapy bylo především vybudovat technická opatření kolem vodních toků, zvýšit retenci vodních ploch a posílit bezpečnost vodních děl například na Vltavě, Tiché Orlici, Ohři a Moravě. V rámci dotačního programu bylo do konce roku 2014 provedeno 549 akcí, z toho vybudováno 379 protipovodňových opatření a zpracováno 170 studií záplavových území a projektových dokumentací, na něž bylo poskytnuto přes 10 mld. Kč. Celkem bylo vynaloženo přes 11,5 mld. Kč, s jejichž pomocí se zvýšila ochrana více než 466 tisíc obyvatel.

III. etapa 2014–2020 („retence“)

V zahájené třetí etapě jsou prioritní taková opatření, která zajistí zpomalení odtoků z dílčích povodí a zvýší schopnost krajiny zadržovat vodu. V současné době činí předpokládané finanční prostředky státního rozpočtu 4,6 mld. Kč.

INFORMAČNÍ SYSTÉM VEŘEJNÉ SPRÁVY VE VODNÍM HOSPODÁŘSTVÍ VODA (ISVS–VODA)

Jedná se o mezíresortní projekt, který byl oficiálně zahájen v roce 2005. Cílem je na jednom místě prostřednictvím internetové domény www.voda.gov.cz souhrnně a jednotně prezentovat informace o vodním hospodářství v gesci všech ústředních vodoprávních úřadů (Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo dopravy, Ministerstvo obrany) nezávisle na dělení kompetencí ve vodním hospodářství mezi jednotlivými resorty. Tento přístup umožňuje státní správě a samosprávě, vč. široké veřejnosti, využívat a sdílet státem garantované údaje o vodním hospodářství.

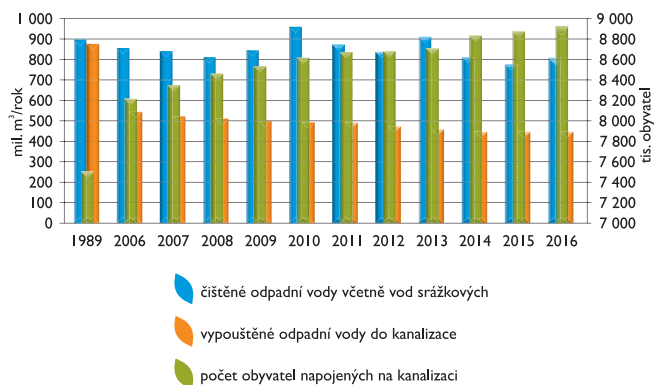
VODOVODY A KANALIZACE

V roce 2016 bylo v ČR zásobováno z vodovodů pro veřejnou potřebu 9,97 mil. obyvatel, tj. 94,4 % z celkového počtu obyvatel, a to převážně díky výstavbě nových vodovodů v okrajových částech měst a obcí. Podle monitoringu kvality ve vodovodní síti patří tato voda k nejkvalitnějším v Evropě a její jakost se navíc stále zlepšuje.

V roce 2016 žilo v domech připojených na kanalizaci 8,94 mil. obyvatel ČR, to je 84,7 % z celkového počtu obyvatel. Do kanalizací bylo vypuštěno celkem 446,9 mil. m³ odpadních vod. Z tohoto množství bylo čištěno 97,3 % odpadních vod (bez zahrnutí vod srážkových). Počet obyvatel, jejichž domácnosti jsou napojené na kanalizaci, vzrostl meziročně o 62 109.

Délka kanalizační sítě byla v roce 2016 prodloužena o 1 257 km a dosáhla už délky 47 141 km. Počet čistíren odpadních vod se zvýšil oproti předešlému roku o 59. Na území ČR tak funguje 2 554 čistíren.

Vývoj počtu obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci a množství vypouštěných a čištěných odpadních vod v letech 1989 a 2005–2016

Zdroj: ČSÚ

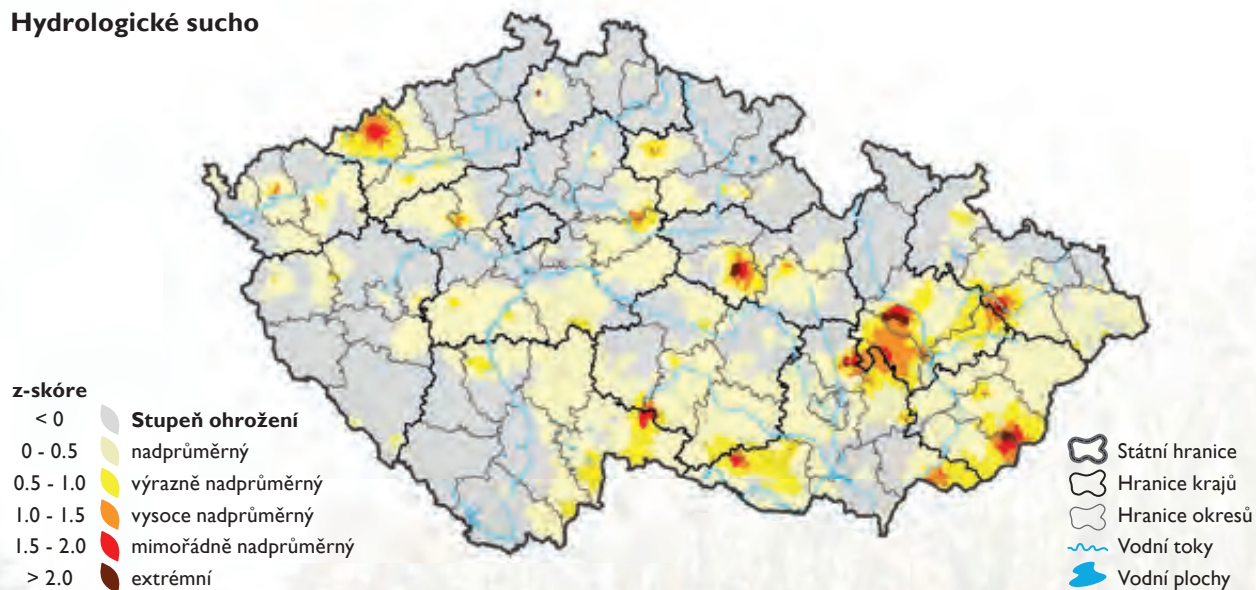

Dotační program se zaměřením na rozvoj vodohospodářské infrastruktury vodovodů, kanalizací a čistíren odpadních vod, financovaný z národních zdrojů, pomohl v roce 2016 zaplatit 116 akcí výstavby vodovodů a 185 akcí výstavby kanalizací. Celková výše podpory dosáhla 1,88 mld. Kč.

OPATŘENÍ PROTI SUCHU

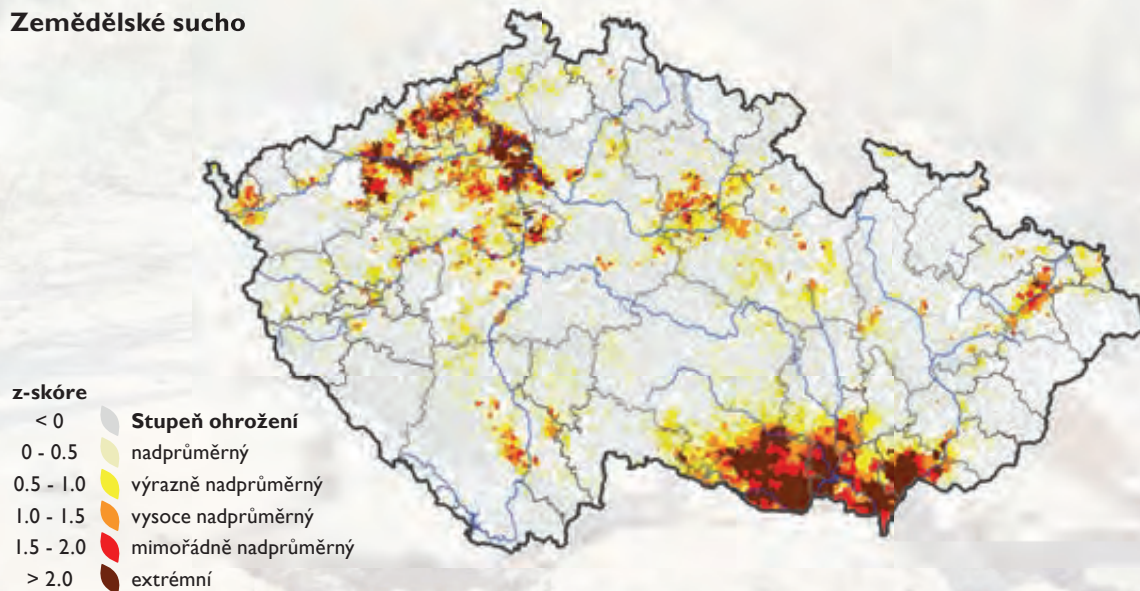
Sucho se na našem území začíná projevovat stále intenzivněji, je hrozbou nejenom pro zemědělství a zdroje vody, ale postihuje prakticky všechny sektory hospodářství – zejména energetiku (chlazení elektráren z vodních zdrojů). Z uvedených map je zřejmé, které regiony České republiky jsou nejvíce ohroženy zemědělským suchem (nedostatkem půdní vláhy) a které hydrologickým suchem, tedy nedostatkem vody.

Hydrologické sucho

Zdroj: SPÚ

Zemědělské sucho

Zdroj: CzechGlobe, MENDELU

MZe se aktivně podílelo na založení „Meziresortní komise VODA-SUCHO“ (2014), zajistilo opatření a programy pro zmírnění negativních dopadů sucha a nedostatku vody (2016) a bylo hlavním zpracovatelem Konceptu ochrany před následky sucha pro území České republiky (2017).

MZe vytvořilo 12 dotačních programů, které přímo vedou ke snížení následků suchých období. Programy budou realizovány ve 3 etapách (2016–2021, 2022–2027, 2027–2033). Předpoklad finanční náročnosti na I. etapu je 13,6 mld. Kč ze státního rozpočtu a 4,31 mld. Kč z vlastních zdrojů investorů.

Aktuálně je zahájeno již 8 z 12 dotačních programů a zejména o dotační tituly na podporu závlah a na výstavbu malých vodních nádrží pro obce projevilo zájem mnoho žadatelů hned v prvních výzvách.

Přehled dotačních titulů proti suchu

- Podpora retence vody v krajině včetně obnovy zaniklých rybníků a vodních nádrží
- Realizace vodního díla Skalička v povodí Bečvy

- Příprava a realizace přehradních nádrží v regionech postihovaných suchem a nedostatkem vodních zdrojů
- Podpora opatření na drobných vodních tocích a malých vodních nádržích
- Podpora výsadby melioračních a zpevňujících dřevin
- Program rozvoje závlahových zařízení
- Odstraňování sedimentů z přehradních nádrží, výstavba přehradních nádrží
- Program na podporu rekonstrukce, oprav a modernizace hlavních odvodňovacích zařízení
- Program pro podporu propojení vodohospodářských soustav k zabezpečení vodních zdrojů
- Podpora výstavby a technického zhodnocení infrastruktury vodovodů a kanalizací II
- Podpora vybudování kapkové závlahy v ovocných sadech, chmelnících, vinicích a ve školkách
- Program na vytvoření nástrojů pro zhodnocení technické, vodohospodářské a ekonomické efektivity opatření na ochranu před suchem a nedostatkem vody

Lesní hospodářství

Staráme se o lesy

Lesy jsou národním bohatstvím a tvoří nenahraditelnou složku životního prostředí. Prostřednictvím státního podniku Lesy ČR spravujeme polovinu lesů v České republice. Hospodaříme trvale udržitelným způsobem a podporujeme všechny funkce lesa.

VLASTNICKÁ STRUKTURA

Lesní pozemky pokrývají 2 669 850 ha, což představuje 33,9 % rozlohy naší republiky.

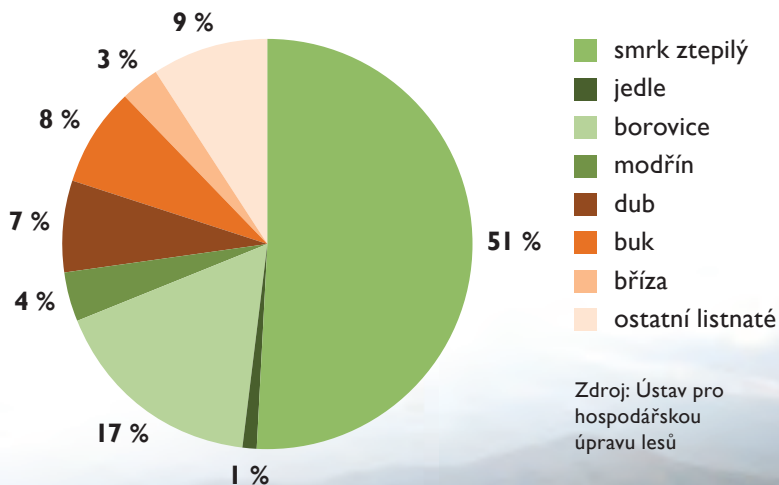
Zhruba polovinu lesů v ČR spravuje státní podnik Lesy České republiky. Dalšími významnými vlastníky jsou soukromí vlastníci (25 %), města a obce (17 %).

DRUHOVÉ SLOŽENÍ LESŮ

Plocha hlavních jehličnatých dřevin tj. smrku a borovice se nadále snižuje, zatímco podíl jedle vykazuje setrvalý mírný nárůst. Zvyšuje se také podíl listnatých dřevin zejména buku a dubu.

Je to výsledek trvalého úsilí lesníků o dosažení optimální druhové skladby lesů, které je dlouhodobě podporováno cílenou dotační politikou státu.

Druhové složení lesů (základní dřeviny v %)

OCHRANA A REPRODUKCE GENOFONDU LESNÍCH DŘEVIN

Ministerstvo zemědělství vyhlásilo k 1. 7. 2014 Národní program ochrany a reprodukce genofondu lesních dřevin na období 2014–2018 (dále jen „Národní program“). Tento Národní program upravuje podmínky a postupy ochrany a reprodukce genetických zdrojů lesních dřevin původních na území České republiky a dotváří právní a organizační rámec nezbytný pro zajištění efektivního a setrvalého využívání genetických zdrojů lesních dřevin v souladu s potřebami lesního hospodářství a zásadami trvale udržitelného hospodaření v lesích. Genofond lesních dřevin jako součást národního bohatství České republiky má velký význam pro budoucnost všech lesů na území státu jak z pohledu zásadního vlivu na jejich budoucí výnos, tak i z pohledu změn klimatu, adaptační schopnosti a ekologické stability lesních porostů (ekosystémů).

OBNOVA LESA

Obnova lesních porostů je předpokladem trvalého a vyrovnaného plnění všech funkcí lesa. Přirozená obnova je vhodná tam, kde druhová skladba dřevin a jejich ekotypů odpovídá danému stanovišti. Její úspěšnost je mimo jiné limitována stanovištními podmínkami. V roce 2016 bylo celkem obnoveno 24 742 ha lesa, z toho 4 813 ha představovala obnova přirozená.

ZÁSoba DŘEVA

Celkové zásoby dříví v lesích v ČR narůstají, od roku 1930 více než dvojnásobně (v roce 2016 – 696 mil. m³). Všechny zásoby ale nejsou dostupné pro těžbu dříví. Těžitelnost zásob dříví v lese ochranném a lese zvláštního určení je limitována plněním ochranných funkcí nebo účelovým hospodařením v lesích s režimem zvýšené ochrany, v rezervacích a v prvních zónách národních parků je těžba dříví téměř vyloučena.

TĚŽBA DŘEVA

V lesích ČR bylo v roce 2016 vytěženo celkem 17,61 mil. m³ surového dříví, z toho 15,92 mil. m³ představovala těžba jehličnatá. Za stejné období v lesích přirostlo 22 mil. m³ dříví. Těžbou bylo využito pouze 80 % celkového běžného přírůstu. Z těchto údajů je patrné, že těžba dřeva je dlouhodobě udržitelná. Tento stav vypovídá o naplňování principu trvale udržitelného hospodaření, který je prosazován ve všech zemích s vyspělým lesním hospodářstvím.

Srovnání objemu těžby a celkového běžného přírůstu

Zdroj: Ústav pro hospodářskou úpravu lesů

PODPORA VLASTNÍKŮM LESŮ Z PROSTŘEDKŮ MZE

Ministerstvo zemědělství podporuje hospodaření v lesích formou služeb vlastníkům lesů a formou finančních příspěvků. V rámci služeb vlastníkům lesů je prováděna letecká protipožární a hasičská služba, dále je Výzkumným ústavem lesního hospodářství a myslivosti, v.v.i. poskytována poradenská služba, např. v oblasti ochrany lesa tzv. Lesní ochranná služba. Do kategorie služeb patří také letecké vápnění a hnojení.

Finanční příspěvky z rozpočtu MZe jsou poskytovány na obnovu lesů poškozených imisemi, vyklizování nebo přibližování dříví koněm a na vyhotovení lesních hospodářských plánů. V oblasti myslivosti jsou poskytovány finanční příspěvky uživatelům honiteb a na chov a výcvik národních plemen loveckých psů a loveckých dravců.

MYSLIVOST

Myslivost je definována jako soubor hospodářských činností prováděných v přírodě ve vztahu ke zvěři jako součásti ekosystému a spolková činnost směřující k udržení a rozvíjení mysliveckých tradic a zvyků jako součásti českého národního kulturního dědictví. Je to tradiční obor lidské činnosti v hospodaření se zvěří a v aktivní péči o živočichy v krajině.

V roce 2016 se myslivecky hospodařilo na celkové ploše 6 888 969 ha honební plochy, tj. 5 815 honiteb, 205 obor a 295 bažantnic. Průměrná výměra honitby byla 1 185 ha.

LESNÍ PEDAGOGIKA

Ministerstvo zemědělství podporuje vzdělávací aktivity Lesní pedagogiky, která přibližuje návštěvníkům lesa lesní ekosystém, trvale udržitelné lesní hospodářství, smysl hospodaření v lesích a užitky, které les člověku přináší. Jejím základním principem je vnímání přírody všemi smysly, které zprostředkovávají lesní pedagogové (speciálně vyškolení lesníci s pedagogickými znalostmi a zkušenostmi) přímo v lesním prostředí.

K projektu vydávají lesnické i zájmové organizace popularizační tištěné materiály a vznikají také vzdělávací lesnické on-line aplikace, které umožňují získat formou zábavné hry další informace o lesích a lesním hospodářství (Lesníkův učeň nebo Lesnický semafor aneb Komu dáš v lese červenou). Více informací najdete na www.lesnipedagogika.cz.

RYBÁŘSTVÍ

Pod pojmem rybářství rozumíme chov, zušlechťování, ochranu a lov ryb, popřípadě jiných vodních organismů. Rybářství v České republice lze rozdělit na produkční a rekreační oblast.

Na našem území se v současné době nachází přibližně 24 tisíc rybníků a vodních nádrží o celkové ploše kolem 52 tis. ha. Hospodaření v rybářských revírech spočívá v obhospodařování říčních systémů a udržování rybích společenstev v lokalitách, kde je rekreační rybolov prováděn lovem na udici. V České republice je vyhlášeno více než 2 000 rybářských revírů o výměře přibližně 42 tisíc ha.

V rámci České republiky dosáhla v roce 2016 produkce tržních ryb úrovně 20 952 tun. Kapr se podílel na celkovém objemu lovených ryb 87,6 %, lososovité ryby zaujímaly 3,2 %, býložravé ryby 5,1 %, výlov lína činil 0,8 % a dravé ryby představovaly 1,1 % z celkového výlovu. Na tuzemský trh bylo dodáno 8 252 tun živých ryb a vývoz živých ryb dosáhl 10 977 tun.

VČELAŘSTVÍ

Včelařství je jedním z nejstarších oborů lidské činnosti. Celkový počet včelstev chovaných v České republice je 657 107. Chovatelé včel se sdružují do profesních spolků, kdy největší z nich Český svaz včelařů, o. s. má 55 464 členů, dalších 2 452 chovatelů včel působí mimo tuto organizaci. Stále u nás přetrvává převaha drobných včelařů, chovajících do 15 včelstev. Tato skutečnost napomáhá optimálním způsobem zajistit rovnoměrné opylování krajiny a současně dává ideální předpoklady pro produkci regionálních potravin a možnosti regionální nabídky včelích produktů. Současně existuje 109 větších včelařských provozů, s počtem nad 150 včelstev, které jsou regionálními centry propagace moderních metod a racionalizace ve včelařství.

Ministerstvo zemědělství významným způsobem podporuje chovatele včel v České republice prostřednictvím evropských a národních dotací. Evropské dotace jsou převážně zaměřené na možnost vybavení technického zázemí pro včelaře, vzdělávání v oboru, podporu kočování se včelstvy, podporu na zjišťování kvality medu, podporu na léčiva v boji proti varroóze. Na evropských dotacích se Česká republika podílí 50 % a Unie také 50 %. Národní dotace jsou zaměřené především na podporu opylovací činnosti včel a zároveň na podporu aktivní činnosti včelařských spolků při propagaci včelařství.

MEDOVÉ SNÍDANĚ

Od roku 2015 Ministerstvo zemědělství realizuje projekt Medové snídani, který je určen všem základním a mateřským školám v České republice. Jedná se o zábavně-naučný program přímo ve školách, jehož součástí je kromě ochutnávky medu také povídání se zkušenými lektory z řad členů Českého svazu včelařů o vzniku medu, včelařství jako oboru i koníčku a o významu chovu včel pro zemědělství a biodiverzitu krajiny. Více informací o projektu lze získat na www.zsmze.cz.

Půda

Chráníme půdu a narovnáваме vlastnické vztahy k půdě

Půda je nejcennějším přírodním bohatstvím. Naším cílem je půdu chránit a rozumně ji využívat. Chceme rovněž, aby naše zemědělství bylo založeno na zdravých základech, a těmi jsou bezpodmínečně jasné majetkové vztahy zemědělců hospodařících na půdě.

Celková výměra zemědělského půdního fondu (ZPF) České republiky k 31. 12. 2016 činila 4 208 tis. ha. Podíl zemědělské půdy (z. p.) představuje 53,4 % celkové rozlohy půdního fondu ČR. Procento zornění v roce 2016 činilo 70 %.

Kvalita zemědělského půdního fondu je zjišťována na základě bonitace zemědělského půdního fondu (BPEJ). Zhruba 60 % ZPF je na půdách méně až málo úrodných (průměrných a podprůměrných orných půd je přibližně 54 % a pro agroekosystémy zcela nevhodných ploch je cca 6 %), nadprůměrně úrodných je přibližně 40 %. V současnosti i nadále probíhá aktualizace vymezení bonitovaných půdně ekologických jednotek (BPEJ) v terénu, a také dochází k průběžné modernizaci systému BPEJ. Využití zemědělského půdního fondu pro ekologické zemědělství a nepotravinářskou produkci se dlouhodobě drží na víceméně setrvalé úrovni. K 1. 6. 2017 byla celková výměra zemědělské půdy pro ekologické zemědělství cca 506 tis. ha, tj. 12,0 % ze zemědělského půdního fondu a je srovnatelná s rozsahem ekologického zemědělství ve vyspělých státech EU.

Na základě Strategie resortu s výhledem do roku 2030 má Ministerstvo zemědělství mj. za cíl zajistit potravinovou soběstačnost České republiky při podstatném zlepšení dopadů zemědělství na přírodní zdroje a zvýšit ochranu v době klimatické změny s ohledem na udržitelné hospodaření a na komplexní rozvoj a tvorbu krajiny.

OCHRANA PŮDY

Půda je ohrožena zrychlujícími se degradačními procesy způsobenými nejen klimatickými změnami. Velké množství zemědělské půdy leží v zastavitelných územích, lze tedy předpokládat, že v budoucnu - horizontu několika let až několika málo desítek let - již tato půda nebude sloužit zemědělskému účelu. Nucenou kolektivizací 50. let minulého století byl významně poškozen vztah vlastníků k jejich půdě. Dnes jsou pole ze 74 % pronajímána a je na nich hospodařeno někdy jen pro krátkodobý zisk. Tento podíl pronajímané půdy je ve srovnání se západními zeměmi Evropy velmi vysoký.

Ochrana půdy je jednou z celospolečenských priorit a je řešena s důrazem na informační, výchovný a motivační účinek všech opatření. Neobejde se bez aktivní účasti nás všech. Předpokládá obecné povědomí veřejnosti i odborné znalosti zemědělců o ochraně krajiny a půdy a jejich skutečnou snahu o dodržování osvědčených postupů a technologií. Česká republika využívá jako velice vhodného a účinného nástroje k ochraně půdy procesy Komplexních pozemkových úprav, které mj. pomáhají bránit postupu degradace půdy. Úpravy jsou již realizovány na více než čtvrtině zemědělské půdy ČR. Dochází při nich nově k racionálnímu prostorovému uspořádání pozemků všech vlastníků půdy a zároveň se zajišťují podmínky pro zlepšení životního prostředí, ochranu a zúrodnění půdního fondu, funkční vodní hospodářství a zvýšení ekologické stability krajiny. Tímto nástrojem se do krajiny vrací i tolik potřebné krajinné prvky.

Hnojení půdy

Pravidelné zapravování organické hmoty do půdy podporuje tvorbu drobtovité struktury půdy a život v ní, udržuje a zlepšuje sorpční kapacitu půdy, zajišťuje poutání živin v půdě a ty pak nejsou vyplavovány bez užítu do podzemních vod a povrchových recipientů. Žádoucí je zastavit trend poklesu sorpčních kapacit a vnosu základních živin, a to včetně mikropřvků. Řada zemědělců se soustředí pouze na hnojení

dusíkem, který je z živin nejlevnější, ostatní živiny jsou dodávány hluboko pod nutným minimem. Situaci by pomohlo výrazně zlepšit a základní živiny v půdě doplnit intenzivnější užití organických hnojiv. Organické hmoty k hnojení je ale nedostatek. Je tak potřeba hledat a využívat i náhradní zdroje, zejména zelené hnojení a komposty, ale i kaly z čištění odpadních vod apod. Navyšování podílu vnosu organické hmoty do půdy a zvyšování zásobenosti půdy živinami by se v budoucnu mělo stát měřítkem šetrného přístupu k půdě a výrazem profesní hrdosti každého zemědělce.

Retenční schopnost půdy

Očekává se, že klimatické změny přinesou častější výskyt klimatických extrémů, jako jsou povodně a sucho. Z tohoto důvodu je nutné zaměřit se na možnost podpořit přirozenou infiltraci a retenci vody v půdě. Půda dokáže pojmout obrovské množství vody, na 1 m³ až 320 litrů. Čím méně budou půdy degradovány, tím větší retenční nádrží samy o sobě budou.

V České republice je utužením ohroženo cca 40 % zemědělských půd. Utužení půdy snižuje pro kořeny plodin využitelnou mocnost půdního profilu. Tím je negativně ovlivněn koloběh látek a vody v půdě. V důsledku toho je snížena schopnost zasakování dešťové vody a její retence v půdě, což se projevuje při extrémních klimatických událostech, jako jsou dlouhodobé sucho a přívalové srážky. Přívalové srážky jsou pak často spojené se vznikem bleskových povodní.

Eroze

Určitou formou vodní eroze je potenciálně ohroženo 60 % zemědělské půdy, nejohroženější půdy jsou na 35 % území ČR. V současné době je maximální ztráta půdy v ČR vyčíslena na přibližně 21 mil. tun ornice za rok, což lze vyjádřit jako ekonomickou ztrátu minimálně 4,3 mld. Kč. Různým stupněm větrné eroze je v ČR potenciálně ohroženo přibližně 45 % zemědělské půdy.

Nástrojem, který má MZe k dispozici pro zajištění ochrany půdy před erozí a další degradací, jsou především standardy Dobrého zemědělského a environmentálního stavu (DZES), které podporují zemědělské hospodaření ve shodě s ochranou životního prostředí. Soubor půdoochranných technologií je navržen tak, aby byla zajištěna ochrana půdy a současně byla zohledněna ekonomická a organizační únosnost pro zemědělce. MZe, ve spolupráci s Výzkumným ústavem meliorací a ochrany půdy, v.v.i. (VÚMOP), pro zemědělce a farmáře vydalo „Příručku ochrany proti vodní erozi“. Příručka poskytuje zemědělcům a farmářům především praktické informace o tom, jak úspěšně chránit půdu před erozí. Důležitou formou ochrany půdy je platba za splnění podmínek zemědělských postupů příznivých pro klima a životní prostředí – tzv. greening neboli ozelenění. Zavedení greeningových pravidel zemědělce motivuje k hospodaření šetrnějšímu k životnímu prostředí. Platba za greening nepřísluší zemědělcům automaticky, ale je podmíněná naplněním předepsaných postupů.

Zastavování území

Výstavba spojená s živelným rozšiřováním sídel je spolu s erozí největším problémem zemědělských půd v současnosti. V letech 2010–2016 ubylo v České republice 25 tis. ha

zemědělské půdy, tj. přibližně 11 ha/den. V současné době se podařilo problém zástavby území omezit na nižší tempo v důsledku uplatnění novely zákona na ochranu půdního fondu - denní úbytek zemědělské půdy tak nyní činí přibližně 9 ha.

Okyselování půd

Podle kritérií hodnocení AZZP jsou za posledních 25 let viditelné alarmující změny pH u orné půdy, kde se v rámci ČR přesunulo téměř 17 % pozemků s neutrální reakcí do kategorií slabě až silně kyselých půd, naproti tomu stagnuje podíl půd s alkalickým a silně alkalickým pH. Acidifikací je vysoce ohroženo 62 % půd ČR. Podíl silně kyselých a kyselých půd tvoří 26 % výměry, podíl slabě kyselých půd 43 %.

Největší podíl kyselých půd se nachází v kraji Karlovarském (54 %), Jihočeském (51 %), následuje Kraj Vysočina (50 %) a Plzeňský kraj (47 %). V současnosti činí průměrná hodnota půdní reakce na orných půdách 6,2 stupně. Vývoj půdní reakce v ČR naznačuje stále výraznější trend okyselování, zvláště v bramborářských oblastech s chudšími půdami, které mají nižší schopnost vyrovnávat pH.

Webové aplikace k ochraně půdy

Cíle MZe týkající se ochrany půdy jsou naplňovány pomocí projektů, které ministerstvo vyvíjí ve spolupráci s VÚMOP. Jde především o různé webové aplikace a portály. Patří mezi ně např. *Limity využití půdy*, které umožňují analyzovat limity využití zemědělské půdy, *Protierozní kalkulačka*, která poskytuje informace o míře erozní ohroženosti vybrané lokality a umožňuje zemědělcům v osevním sledu zařazovat organicky hnojené plodiny i na erozně ohrožených plochách, *Monitoring eroze*, webový portál, který zajišťuje podklady o erozi zemědělské půdy, *Půda v číslech* pro analýzu a sledování změn vlastností půdy, *Zranitelnost podzemních vod* s informacemi o zranitelnosti vod vyplavováním rizikových látek a mnohé další. Více informací o jednotlivých projektech a aplikacích najdete na subportálu PUDA na www.eagri.cz.

VLASTNICTVÍ PŮDY A CENY POZEMKŮ

Z celkové výměry zemědělského půdního fondu České republiky 4 208 tis. ha vlastní 76,5 % fyzické osoby, 13,8 % právnické osoby, 5,5 % obce a kraje a 4,2 % stát.

Struktura hospodařících subjektů na zemědělské půdě se od vlastnické struktury liší. Fyzické osoby obhospodařují přibližně 30,6 % výměry zemědělské půdy, z toho zemědělství podnikatelé hospodaří na 28,2 % celkové výměry zemědělské půdy. Zbývajících 69,4 % zemědělské půdy obhospodařují podniky právnických osob.

Hlavním nástrojem k zajištění identifikovatelného vlastnictví jsou pozemkové úpravy. K 31. 12. 2016 byly jednoduché a komplexní pozemkové úpravy provedeny na zhruba 28 % výměry zemědělského půdního fondu, na dalších zhruba 9 % půdy jsou pozemkové úpravy ve stádiu řešení. V roce 2016 vstoupila v platnost novela zákona č. 139/2002 Sb.,

o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech, která proces pozemkových úprav citelně zjednodušuje. V plánu je ročně zahajovat a ukončovat cca 200 řízení o komplexních nebo jednoduchých pozemkových úpravách, to představuje cca 150 tis. ha ročně.

Cena půdy

Na trhu půdy se dosud uplatňují dva druhy cen. Úřední cena slouží pro daňové účely. Tržní cena vzniká na základě nabídky a poptávky a uplatňuje se podle momentální nabídky a poptávky na trhu. Průměrná tržní cena zemědělských pozemků (primárně určených pro další zemědělské využívání ve střednědobém horizontu) je závislá na druhu pozemku. U orné půdy je odhadovaná průměrná tržní cena v roce 2017 cca 15 Kč/m², u travních porostů 11 Kč/m². Vzhledem k výrazné heterogenitě ve vlastnostech obchodovaných pozemků je rozpětí cen vysoké.

Vývoj tržních cen privatizované státní zemědělské půdy se vyznačuje nárůstem tržních cen ve vztahu k úřední ceně půdy při nákupu s předností pro zemědělce i při volném

prodeji. V případě trvalých travních porostů je nárůst ceny ustálenější a není ovlivněn ve větší míře výkyvy ziskovosti zemědělské produkce. Zemědělci jsou ochotni platit až 200–300 % úřední ceny pozemku. Důležitými faktory působícími na výslednou cenu je kvalita půdy, její umístění, potenciální nezemědělské využití, kultura a charakter transakce. Obecně tržní ceny dlouhodobě rostou (v průměru o 6–10 % ročně); ve srovnání se státy EU-15 jsou stále nižší, ve vztahu k novým státům EU-12 jsou ceny půdy v ČR většinou srovnatelné nebo vyšší.

U převodů půdy byla identifikovaná majetková propojenost se zahraničním kapitálem pro cca 350 tis. ha za posledních 5 let.

Pronájem – pacht

Více než 74 % zemědělské půdy je pronajímáno. V roce 2017 se pachtovné pohybovalo ve výši 3 000–6 000 Kč/ha, nejvyšší cena nájmu se platí v souladu s dosahovanými zisky v řeparské a kukuřičné výrobní oblasti, nejnižší pak v horských oblastech.

K plošnému využití se vlastníkům i pachtýřům nabízí „Metodika půdního průzkumu zemědělských pozemků určená pro pachtovní smlouvy“. Tato zásadní a přitom jednoduchá metodika je skvělým pomocníkem hlavně pro vlastníky půdy, obsahuje vzorovou pachtovní smlouvu, která může dobře posloužit jako základ všech pachtovních smluv, také těch, kde propachtovatelem je stát.

LPIS

Pro administraci dotací slouží od roku 2004 geografický informační systém Registr půdy-LPIS (Land Parcel Identification System), který eviduje využívanou zemědělskou půdu. K 10. 10. 2017 byla využívána zemědělská půda v ČR v rozsahu 3 562 348 ha, tj. 84,3 % z celkového zemědělského půdního fondu České republiky. Evidence slouží nejen k ověřování údajů uvedených v žádostech o dotace vztahující se na zemědělskou půdu, ke kontrolám plnění podmínek těchto dotací, ale i pro evidenci ekologického zemědělství, pěstování geneticky modifikovaných odrůd a pro uplatnění nároku na vrácení spotřební daně, tzv. zelené nafty. Dnes je evidence rozšířena i na environmentální údaje.

DEMONSTRAČNÍ FARMY

Od počátku roku 2017 MZe realizuje dotační program Demonstrační farmy. Aktivita vychází z úkolů daných usnesením vlády č. 620/2015 a je v souladu s dlouhodobou strategií úřadu. Program je zaměřen na oblast péče o půdu, s důrazem na podporu prezentace postupů a technologií snižujících vodní a větrnou erozi, nadměrné utužování půdy, postupů přispívajících k zadržování vody v krajině nebo prezentujících zmírňující a adaptační opatření ve vztahu ke změně klimatu.

Podporovány jsou ty subjekty, které jsou ve svém oboru nositeli nových poznatků, mají inovativní a účinná řešení v příslušné oblasti ochrany půdy a mohou být pro ostatní vzorem. Demonstrační farmy prezentují svoji zemědělskou činnost formou akcí, jakými jsou např. dny otevřených dveří a skupinové či individuální demonstrační akce. Cílem je předávání znalostí v zemědělství zaměřené na praktické ukázky a prezentaci udržitelných systémů hospodaření a ochrany půdy v praxi.

Společná zemědělská politika

Úspěšně rozvíjíme evropský model zemědělství

V rámci Společné zemědělské politiky usilujeme o zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství České republiky a související snižování administrativní zátěže pro zemědělce i státní správu. Prioritou Ministerstva zemědělství je také rozvoj venkova při zachování a zlepšení životního prostředí a zajištění dobré životní úrovně našich zemědělců. Zemědělská činnost je nedílnou součástí venkovského prostoru, který si zaslouží naši péči a podporu.

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

Společná zemědělská politika (dále jen “SZP”) v rámci Evropské unie je zaměřena na zajištění produkce potravin, jejich export, rozvoj zemědělství a venkova a zabezpečení životní úrovně zemědělců.

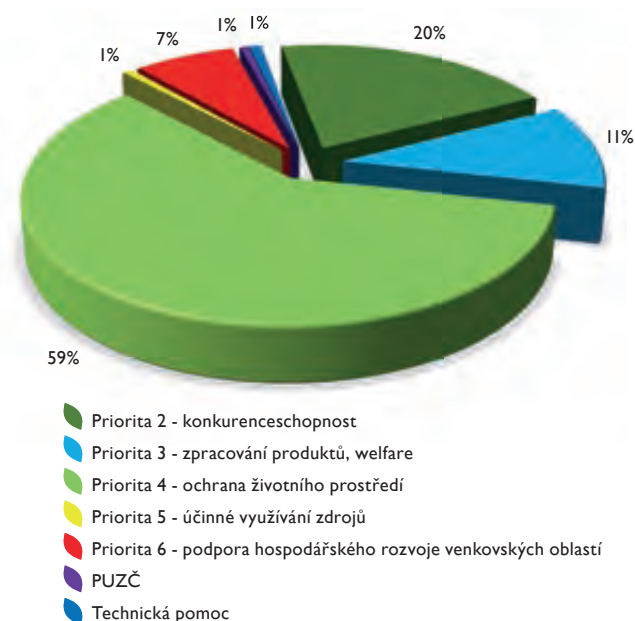
Nástrojem pro čerpání podpor ze SZP je i Program rozvoje venkova ČR na období 2014–2020 (dále „PRV 2014–2020“), který byl schválen Evropskou komisí dne 26. 5. 2015. Jeho prostřednictvím poputuje do České republiky v příštích letech téměř 3,6 miliardy EUR (téměř 97 miliard korun). Z toho bude 2,3 miliardy EUR (63 miliard korun) z unijních zdrojů a 1,3 miliardy EUR (cca 34 miliard korun) z českého rozpočtu. Příspěvek ze státního rozpočtu činí 35 %.

Hlavním cílem PRV 2014–2020 je obnova, zachování a zlepšení ekosystémů závislých na zemědělství prostřednictvím zejména agroenvironmentálních opatření, dále investice pro konkurenceschopnost a inovace zemědělských, potravinářských a lesnických podniků, podpora vstupu mladých lidí do zemědělství nebo pozemkové úpravy.

PRV 2014–2020 také podporuje diverzifikaci ekonomických aktivit ve venkovském prostoru s cílem vytvářet nová pracovní místa a zvýšit hospodářský rozvoj. Podporován je komunitně vedený místní rozvoj, resp. metoda LEADER, která přispívá k lepšímu zacílení podpory na místní potřeby daného venkovského území a rozvoji spolupráce aktérů na místní úrovni. Horizontální prioritou je předávání znalostí a inovací formou vzdělávacích aktivit a poradenstvím a spolupráce v oblasti zemědělství a lesnictví.

Předpokládaná alokace finančních prostředků do jednotlivých oblastí

Cíle podpory pro rozvoj venkova na období 2014–2020 jsou podrobněji vyjádřeny prostřednictvím šesti priorit platných pro celou EU. Jedná se o následující priority, které jsou doplněné o rozpočty v rámci českého PRV 2014–2020:

- Horizontální priorita 1 **Podpora předávání znalostí a inovací** v zemědělství, lesnictví a ve venkovských oblastech o celkové výši rozpočtu dosahující 332 mil. Kč je začleněna do zbývajících 5 priorit.
- Priorita 2 **Zvýšení životaschopnosti zemědělských podniků a konkurenceschopnosti** všech druhů zemědělské činnosti ve všech regionech a podpora inovativních zemědělských technologií a udržitelného obhospodařování lesů s rozpočtem 18 661 mil. Kč.
- Priorita 3 **Podpora organizace potravinového řetězce**, včetně zpracovávání zemědělských produktů a jejich uvádění na trh, **dobrych životních podmínek zvířat** a řízení rizik v zemědělství s rozpočtem 10 233 mil. Kč.

- Priorita 4 **Obnova, zachování a zlepšení ekosystémů** souvisejících se zemědělstvím a lesnictvím s rozpočtem 55 168 mil. Kč.
- Priorita 5 **Podpora účinného využívání zdrojů** a podpora přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku v odvětvích zemědělství, potravinářství a lesnictví, která je odolná vůči klimatu s rozpočtem 631 mil. Kč.
- Priorita 6 **Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje** ve venkovských oblastech s rozpočtem 6 671 mil. Kč.

ÚSPĚŠNĚ ROZVÍJÍME EVROPSKÝ MODEL ZEMĚDĚLSTVÍ

Evropská komise (dále jen „Komise“) dne 2. února 2017 zahájila první etapu modernizace a zjednodušování SZP otevřením tříměsíční veřejné konzultace. Modernizovaná a zjednodušená SZP by měla řešit klíčové výzvy, kterým zemědělství a venkovské oblasti čelí. V další fázi pak budou ze strany Komise připraveny právní předpisy k SZP. Paralelně bude probíhat příprava Víceletého finančního rámce pro nové programové období.

Jednou z hlavních snah ČR je i nadále cílit na problematiku **rovnosti podpor v rámci přímých plateb**. S tím souvisí i úsilí o zajištění **výkonných a konkurenceschopných podniků i podpora modernizace tržních opatření a tradičních sektorů** a samotné **zlepšení postavení zemědělců v dodavatelském sektoru**. I přes vysokou produktivitu musí být brán ovšem vždy zřetel na **udržitelnost zemědělského a lesnického hospodaření s ohledem na životní prostředí**. Z hlediska problematiky **zvýšení kvality života na venkově** je nezbytné nejen zabezpečit základní infrastrukturu, ale zajistit i dostatek pracovních příležitostí. Významná je i **plynulá generační obměna** a zefektivnění podpory mladých zemědělců. Rozhodujícími faktory budou **struktura SZP a zajištění dostatečných zdrojů financování**, přičemž za klíčovou prioritu budoucí SZP ČR považuje **jednoduchost a subsidiaritu**.

PŘÍMÉ PLATBY (PP)

Reformovaná SZP 2015–2020 obsahuje řadu nových prvků, které dosud nebyly v oblasti přímých plateb aplikovány (např. kritérium aktivního zemědělce, ozelenění) a současně mění předchozí charakter přímých plateb z jednotné platby na plochu zemědělské půdy (SAPS) na platbu více-složkovou. Avšak v případě ČR je i nadále největší složkou SAPS, dalšími složkami jsou ozelenění (greening), dobrovolná vázaná podpora (VCS) poskytovaná citlivým sektorům a platba pro mladé zemědělce. Z národního rozpočtu může ČR až do roku 2020 také vyplácet přechodnou vnitrostátní podporu (PVP), která navazuje na dříve poskytované národní doplňkové platby (Top – Up). Na rok 2017 bude za předpokladu kompletního dočerpání vyplaceno z obálky na přímé platby cca 22 mld. Kč a v rámci přechodné vnitrostátní podpory 730 mil. Kč.

Obálka na přímé platby v letech 2015 až 2017

	2015	2016	2017*
Přímé platby (mil. EUR)	844,854	844,041	843,200
Přímé platby (v mld. Kč)	22,9	22,8	21,9
PVP (Top-Up) v mld. Kč	0,88	0,82	0,73

kurz Kč/EUR pro rok 2017 je 25,981

*snížení obálek v roce 2017 je způsobeno zejména posílením kurzu koruny (pro srovnání - kurz v roce 2016 byl 27,021 Kč/EUR)

Zdroj: Výroční zpráva pro přímé platby za rok 2016

Složky přímých plateb v roce 2017 v mld. Kč

Pozn. Použit kurz 25,981 Kč/EUR

Zdroj: Prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/1272

CROSS COMPLIANCE – KONTROLA PODMÍNĚNOSTI

Poskytování přímých plateb, některých podpor Programu rozvoje venkova a některých podpor společné organizace trhu s vínem je podmíněno dodržováním vybraných legislativních předpisů. Kontrola podmíněnosti zahrnuje dvě části – standardy Dobrého zemědělského a environmentálního stavu (DZES) a povinné požadavky na hospodaření (PPH).

OPERAČNÍ PROGRAM RYBÁŘSTVÍ 2014–2020

OP Rybářství je nástrojem čerpání podpory z Evropského námořního a rybářského fondu, přispívá k provádění Společné rybářské politiky a naplňuje priority Unie v oblasti udržitelného rozvoje akvakultury:

- priorita Unie 2 Podpora environmentálně udržitelné, inovativní a konkurenceschopné akvakultury založené na znalostech a účinně využívající zdroje,
- priorita Unie 3 Podpora provádění společné rybářské politiky,

- priorita Unie 5 Podpora uvádění na trh a zpracování.

Opatření OP Rybářství 2014–2020 jsou zaměřena na zvýšení konkurenceschopnosti tradiční akvakultury prostřednictvím podpory investic do tradiční akvakultury i intenzivních systémů chovu. Podpora je směřována do zvýšení podílu zpracovaných ryb, propagace akvakultury, transferu vědeckých poznatků do praxe a forem hospodaření přispívajících k zachování či zlepšování stavu životního prostředí a biologické rozmanitosti.

Opatření OP Rybářství 2014–2020 jsou:

priorita Unie 2

- 2.1. Inovace – podpora produktových a procesních inovací
- 2.2. Produktivní investice do akvakultury – podpora investic přispívajících ke zvyšování konkurenceschopnosti podniků akvakultury
- 2.3. Podpora nových chovatelů – podpora investic souvisejících se zřizováním podniků akvakultury nově začínajícími chovateli

- 2.4. Recirkulační zařízení a průtočné systémy s dočišťováním – podpora investic do recirkulačních zařízení a průtočných systémů (včetně líhní) s dočišťováním
- 2.5. Akvakultura poskytující environmentální služby - vysazování úhoře říčního

Příjemci podpory v rámci priority Unie 2: podniky akvakultury; podnikatelé vstupující do odvětví akvakultury; veřejnoprávní subjekty.

priorita Unie 3

- 3.1. Shromažďování údajů – podpora shromažďování a využívání údajů
- 3.2. Sledovatelnost produktů – kontrolní opatření (sledování a dohled) produktů rybolovu a akvakultury

Příjemci podpory v rámci priority Unie 3: příslušné orgány podle článku 2 odst. 4 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 882/2004 ze dne 29. dubna 2004 o úředních kontrolách za účelem ověření dodržování právních předpisů týkajících se krmiv a potravin a pravidel o zdraví zvířat

a dobrých životních podmínkách zvířat; osoby podle § 22 zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči; profesní organizace; podniky akvakultury; Ministerstvo zemědělství.

priorita Unie 5

- 5.1. Plány produkce - příprava a realizace plánů produkce a uvádění produktů na trh
- 5.2. Uvádění produktů na trh – aktivity spojené se zakládáním organizací producentů a realizace propagačních a komunikačních kampaní
- 5.3. Investice do zpracování produktů – investice do rozšíření, vybavení, modernizace podniků a výstavbu zpracoven

Příjemci podpory v rámci priority Unie 5: podniky akvakultury; zpracovatelé ryb; subjekty reprezentující akvakulturu; rybářské svazy a organizační jednotky rybářských svazů; hlavní spolek rybářského svazu a pobočné spolky rybářských svazů; organizace producentů; Ministerstvo zemědělství.

Alokace na celé programové období 2014–2020 je v celkové výši 41,2 mil. € (1,11 mld. Kč), z toho 31,1 mil. € (840 mil. Kč) bude financováno z Evropského námořního a rybářského fondu a 10,1 mil. € (271,4 mil. Kč) bude financováno z národních zdrojů.

V OP Rybářství byla od roku 2014 vydána Rozhodnutí o poskytnutí dotace 250 projektům na požadovanou dotaci ve výši 280 mil. Kč. Z OP Rybářství byla do 20. 9. 2017 proplacena 55 projektům celková dotace ve výši 61,9 mil. Kč.

Výzkum, vzdělávání a poradenství

Investujeme do vědy, výzkumu a vzdělávání

Ministerstvo zemědělství řídí výzkum a vývoj v rámci celého agrárního sektoru a vynakládá značné finanční prostředky na jeho systematickou podporu a rozvoj. Díky těmto subvencím se některé výzkumné kolektivy z ČR řadí svými výsledky mezi nejlepší v Evropě i ve světě. MZe věnuje velkou pozornost dalšímu vzdělávání, řídí systém resortních profesních kvalifikací, vzdělává např. podnikatele v resortu a učitele středních škol.

VĚDA A VÝZKUM

Ministerstvo zemědělství koncepčně a metodicky řídí resortní organizace zabývající se výzkumem. Odpovídá za realizaci Národní politiky výzkumu a Národní inovační strategie ve svém oboru, zpracovává Koncepti výzkumu a vývoje v působnosti Ministerstva a zajišťuje její realizaci, zpracovává priority národních a mezinárodních programů s problematikou agrárního výzkumu, vývoje a inovací. Ministerstvo také koordinuje spolupráci v oblasti resortního výzkumu, vývoje a inovací v rámci ČR a podporuje zapojování vědeckovýzkumné základny do evropského výzkumu.

RESORTNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Ministerstvo řídí resortní vzdělávání, zajišťuje osvětu zemědělské veřejnosti a odborné vzdělávání pracovníků státní správy, zejména v oblasti právních norem a evropské

legislativy. Odpovídá za naplňování Strategie celoživotního učení. Ministerstvo spolupracuje na tvorbě Národní soustavy povolání a Národní soustavy kvalifikací v oblasti zemědělství, potravinářství, lesního a vodního hospodářství. Zároveň uděluje autorizaci vzdělávacím subjektům a podílí se na prohlubování odborných znalostí učitelů. Ministerstvo je aktivní v řadě dalších oblastí, například v oblasti environmentálního vzdělávání.

RESORTNÍ PORADENSTVÍ

Poradenství a jeho informační systém jsou velmi důležitým prostředkem zemědělské politiky Ministerstva zemědělství. Správné fungování poradenského systému je nezbytné pro zajištění konkurenceschopnosti a udržitelnosti českého zemědělství v podmínkách národní i mezinárodní tržní ekonomiky.

Poradenský systém vychází z požadavků Společné zemědělské politiky vyjádřených platnými právními předpisy EU a ČR. Poradenství má různé formy: všeobecně informativní, odborné, individuální terénní i syntetické informace poskytované prostřednictvím navzájem propojených webových stránek. Resortní poradenství je podpořeno jak z národních, tak i z evropských dotací.

Agrární obchod

Podporujeme agrární obchod ČR

Snahou Ministerstva zemědělství je vytvořit ve spolupráci s ostatními zodpovědnými orgány státní správy i zástupci soukromého sektoru příznivé podmínky pro zvýšení exportu českých zemědělsko-potravinářských produktů především do zemí mimo EU.

AGRÁRNÍ ZAHRANIČNÍ OBCHOD (AZO)

Česká republika musí řadu produktů dovážet, zejména tzv. nekompetitivní komodity (tropické ovoce, mořské ryby, rýže atd.). U těchto položek je cílem podporovat snižování dovozních celních sazeb a zajištění co nejnižších spotřebitelských cen.

Pokud jde o kompetitivní položky, tj. ty, ve kterých může ČR ostatním zemím producenty konkurovat, je v zájmu ČR zajistit strategickou míru národní soběstačnosti. V posledních letech vlivem snížení konkurenceschopnosti českých producentů klesla národní soběstačnost u drůbežního a vepřového masa, ovoce a zeleniny a pro uspokojení poptávky v ČR je třeba ji doplnit dovozem ze zahraničí.

V období po roce 1989 došlo v ČR ke zvýšení nároků spotřebitelů, což se mj. projevuje požadavky na široký výběr zemědělských i jiných produktů. AZO tak ČR umožňuje zajistit dostatečnou nabídku jednotlivých produktů české i zahraniční provenience (sýry, uzeniny, lihoviny, víno apod.).

V českém zemědělství a potravinářství působí řada velmi dobrých a exportně orientovaných (nejen velkých) podniků, taktéž existují mnohé příklady dobré praxe ve smluv-

ním či přímém provázání činností fungujících ve vertikále „zemědělství – potravinářství – obchod“. Exportu napomáhá i jedinečnost a tradice některých českých produktů (včetně jejich chráněných zeměpisných označení EU), např. pivo, chmel, slad, kolagenní střívka atd. a povědomí o využívání zemědělské techniky a technologických celků české provenience v minulosti.

AZO ČR v posledních pěti letech představuje 5,5–5,8 % celkového zahraničního obchodu z pohledu obrátu a agrární export ČR činí 4,8–5,2 % celkového exportu, což koresponduje s charakterem ČR jako výrazně průmyslové ekonomiky. I přes tento nízký podíl, který odráží i postavení sektoru zemědělství v českém hospodářství (2,5 % HDP v roce 2016), patří AZO vzhledem ke strategickým úkolům státu v zabezpečení národní soběstačnosti a uspokojení domácí spotřeby k nejcitlivějším segmentům zahraničního obchodu.

Z hlediska směru obchodních toků vykazuje AZO ČR dominantní orientaci na trh EU. Podíl vývozu do EU na celkovém agrárním exportu přesahuje od roku 2007 trvale 90 %. Zatímco vývoz do EU v období 2006–2016 vzrostl téměř trojnásobně, objem vývozu do mimounijních zemí (tj. třetích zemí) se ve sledovaném období zvýšil jen dvojnásobně. Orientace na země EU je dána především geografickou polohou ČR (vnitrozemský stát sousedící výhradně s členskými zeměmi EU) a skutečností, že obchodování na jednotném trhu EU je v zásadě bezbariérové. Nicméně i na něm se český potravinářský export potýká s různými formálními i neformálními netarifními obchodními překážkami, které ve svých důsledcích vedou k jeho určitým deformacím. Pokud jsou překážky neoprávněné, stát iniciuje jejich odstraňování.

Pokud jde o skladbu zboží, vyváží ČR v oblasti agrárních produktů cca 60 % vysoce zpracovaných produktů. Do třetích zemí se takových produktů vyváží dokonce téměř 70 %. Je třeba v této souvislosti doplnit, že faktorem výrazně ovlivňujícím tyto hodnoty je vývoz cigaret.

Obecně se v českém vývozu více prosazují produkty rostlinného původu, což souvisí s vývojem struktury českého zemědělství po vstupu do EU. Vývoz zboží do třetích zemí je oblastí se zatím málo využitým potenciálem. Stát ve spolupráci se zahraničními úřady ČR a institucemi zaměřenými na podporu exportu začíná systematicky podporovat exportní zájmy českých potravinářů v těchto zemích.

Rovněž na těchto trzích je nezastupitelná role státu při tlaku na odstraňování obchodních překážek a v pomoci českým podnikatelům tyto překážky překonávat.

V tomto směru již působí také od roku 2016 ve vybraných třetích zemích zemědělství diplomaté (Rusko, Čína, Srbsko a Saudská Arábie). Od poloviny roku 2017 je též obsazena pozice zemědělského diplomata v USA. Posílení orientace exportu na trhy většího počtu tzv. třetích zemí se jeví důležité mj. i v kontextu současné politické nestability, resp. nasyčenosti unijního trhu.

Zásadní je i intenzivnější státní podpora účasti českých zemědělských a potravinářských firem na mezinárodních veletrzích a výstavách, zahraniční aktivity vedení MZe v doprovodu podnikatelských misí a další prvky proexportní politiky MZe.

VÝSLEDKY AGRÁRNÍHO ZAHRANIČNÍHO OBCHODU ČR ZA ROK 2016

Obrat českého agrárního zahraničního obchodu (AZO) v roce 2016 oproti růstu v předchozích letech stagnoval. Na straně vývozu dosáhl meziroční nárůst 0,2 mld. Kč, tj. 0,1 %, na straně dovozu činil přírůstek 4,0 mld. Kč, tj. 1,8 %.

V důsledku tohoto vývoje se meziročně **prohloubil schodek českého AZO o 19,7 % na 23,1 mld. Kč. Stupeň krytí dovozu vývozem** mírně klesl o 1,6 p.b. na **89,7 %**. Oproti předchozím dvěma letům, kdy se záporná bilance

obchodu s EU 28 zlepšovala, došlo v roce 2016 k více než dvojnásobnému prohloubení na 7,2 mld. Kč. Naopak v případě třetích zemí se schodek vzájemného obchodu zmírnil o 7,7 % na 14,5 mld. Kč.

Podíl agrárního zboží na celkovém českém exportu se meziročně nepatrně snížil o 0,1 p. b. na 5,1 %, v případě importu se nepatrně zvýšil o 0,1 p. b. na 6,4 %.

Na obratu celkového zahraničního obchodu ČR s třetími zeměmi participovalo agrární zboží pouze 2,7 % (což meziročně představuje pokles o 0,2 p. b.), zatímco v rámci EU 28 dosáhlo jeho zastoupení 6,7 % (beze změny).

Převážnou část svého AZO realizuje ČR na trhu Evropské unie. Její podíl v českém agrárním dovozu se v roce 2016 meziročně zvýšil o 1,8 p. b. na 85,4 %, v českém agrárním exportu vzrostl o 0,5 % na 91,6 %.

Nejvíce **vyvážеныmi komoditami** z ČR byly v roce 2016 cigarety, pšenice, řepkový olej, přípravky používané k výživě zvířat, čokoláda a ostatní kakaové přípravky, potravinové přípravky jiné, káva, nezahuštěné mléko a smetana, pivo, sladké sušenky a oplatky, živý skot, limonády, cukrovinky neobsahující kakao, sýry a tvaroh, chleba, neslaže-

né a slazené pečivo, semena řepky, slad, masné přípravky a konzervy, výtažky a koncentráty z kávy vč. přípravků na jejich bázi, uzenky a salámy, řepkové pokrutiny, živá drůbež, zahuštěné mléko a smetana a ječmen. Další komodity a komoditní agregace zaujímaly v českém agrárním vývozu již méně než 1% podíl.

Mezi nejvíce **dovážené komodity** (s více než 1% podílem) do ČR patřily naopak vepřové maso, čokoláda a ostatní kakaové přípravky, káva, sýry a tvaroh, cigarety, potravinové přípravky, přípravky používané k výživě zvířat, řepkový

olej, maso a droby drůbeže, chleba, neslazené a slazené pečivo, víno, limonády, lihoviny, hovězí maso, sójové pokrutiny, citrusové plody, výtažky a koncentráty z kávy vč. výtažků na jejich bázi, papriky, sladké sušenky a oplatky, přípravky z mouky, krupice, škrobu nebo mléka, rajčata, konzervované a jinak připravené ovoce a ořechy, cukrovinky, ryby (čerstvé, chlazené nebo zmrazené) a omáčky a ochucovadla ostatní (bez sójové), kečupy a rajčatové omáčky.

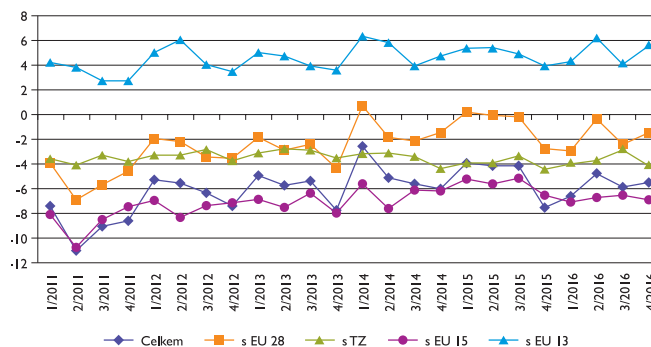
Komoditní vývoj bilance českého AZO byl ovlivněn zejména vývojem obchodu s produkty, u nichž převažuje vývoz nad dovozem. Konkrétně poklesem hodnoty aktivní bilance u řepkových semen, nezahuštěného mléka a smetany a tabáku ke kouření a jejím nárůstem u cigaret, sladkých sušenek, přípravků používaných k výživě zvířat a cukru. Nutné je brát také v potaz vliv vývoje cen. Přepočteno na ceny roku 2015 hodnota exportu se zvýšila v roce 2016 o 6,2 % a hodnota českého agrárního dovozu vzrostla o 4,9 %.

Nejvýznamnějšími odběrateli agrárního zboží z ČR byly v roce 2016, podobně jako v předchozích letech, **Slovensko, Německo, Polsko, Itálie, Rakousko a Maďarsko**. Vzhledem k průměru let 2011–15 se hodnota českého agrárního vývozu do těchto zemí v roce 2016 navýšila, vůči roku 2015 však došlo u tří z nich k poklesu (hlavně do Německa). Z třetích zemí zůstává naším nejdůležitějším odběratelem, navzdory embargu, Rusko, u kterého po výrazném meziročním poklesu v roce 2015 došlo k opětovnému znatelnému nárůstu. Další exportní země mimo EU jsou Turecko, Irák, Švýcarsko a Japonsko.

Hlavními dodavateli agrárního zboží do ČR byly v roce 2016 Německo, Polsko, Nizozemsko, Slovensko, Itálie, Španělsko, Maďarsko a Rakousko. V meziročním porovnání se hodnoty dovozu z uvedených zemí výrazněji neměnily. Ze třetích zemí byly hlavními dodavateli jako obvykle, Čína, Brazílie, Turecko a Norsko. V případě Brazílie došlo meziročně k výraznému poklesu (drůbeží maso), u Norska naopak k nárůstu (losos obecný).

Vývoj bilance AZO ČR v letech 2011–2016 podle čtvrtletí (mld. Kč)

Pozn.: EU 15 – původní členové EU,
EU 13 – noví členové EU (od 2004),
TZ – třetí (mimounijní) země.

Zdroj: Databáze zahraničního obchodu ČSÚ, únor 2017

Vývoj AZO ČR v letech 2014–2016 podle čtvrtletí (mld. Kč)

Ukazatel	Obrat AZO	Agrární vývoz	Agrární dovoz	Saldo AZO	Stupeň krytí dovozu vývozem (%)	Podíl salda na vývozu (%)	Podíl obrátu AZO na obrátu celk. ZO (%)	Podíl agrár. vývozu na celk. vývozu (%)	Podíl agrár. dovozu na celk. dovozu (%)
1. Q. 2014	92,2	44,8	47,4	-2,7	94,4	5,9	5,6	5,0	6,2
2. Q. 2014	92,3	43,6	48,7	-5,2	89,4	11,9	5,5	4,9	6,2
3. Q. 2014	94,6	44,4	50,2	-5,7	88,5	12,9	5,6	4,9	6,3
4. Q. 2014	101,1	47,5	53,6	-6,1	88,6	12,8	5,7	5,1	6,3
1. Q. 2015	99,3	47,7	51,6	-3,9	92,5	8,1	5,5	5,0	6,1
2. Q. 2015	103,7	49,8	53,9	-4,1	92,3	8,3	5,7	5,2	6,3
3. Q. 2015	103,9	49,8	54,0	-4,2	92,2	8,4	5,8	5,3	6,3
4. Q. 2015	115,2	54,0	61,1	-7,1	88,4	13,2	5,9	5,3	6,6
1. Q. 2016	106,4	49,8	56,6	-6,8	87,9	13,7	5,7	5,0	6,6
2. Q. 2016	107,4	51,3	56,1	-4,7	91,5	9,2	5,7	5,0	6,4
3. Q. 2016	103,1	48,6	54,5	-5,9	89,2	12,1	5,8	5,2	6,5
4. Q. 2016	109,4	51,9	57,5	-5,6	90,2	10,9	5,7	5,1	6,3

Pozn.: Agrární zboží je vymezené kapitolami 01 až 24 celního sazebníku. Výpočty jsou provedeny z nezaokrouhlených dat.

Zdroj: Databáze zahraničního obchodu ČSÚ, listopad 2017

Vývoj AZO ČR v letech 2012–2016 (mld. Kč)

Ukazatel	Obrat AZO	Agrární vývoz	Agrární dovoz	Saldo AZO	Stupeň krytí dovozu vývozem (%)	Podíl salda na vývozu (%)	Podíl obrátu AZO na obrátu celk. ZO (%)	Podíl agrárního vývozu na celk. vývozu (%)	Podíl agrárního dovozu na celk. dovozu (%)
2012	321,3	148,3	173,0	-24,7	85,7	16,7	5,5	4,8	6,3
2013	345,3	160,6	184,7	-24,1	87,0	15,0	5,8	5,1	6,5
2014	380,2	180,2	199,9	-19,7	90,2	10,9	5,6	5,0	6,2
2015	422,1	201,4	220,7	-19,3	91,3	9,6	5,7	5,2	6,3
2016	426,3	201,6	224,7	-23,1	89,7	11,5	5,7	5,1	6,4

Pozn.: Agrární zboží je vymezené kapitolami 01 až 24 celního sazebníku. Výpočty jsou provedeny z nezaokrouhlených dat.

Zdroj: Databáze zahraničního obchodu ČSÚ, listopad 2017

Podřízené organizace Ministerstva zemědělství

Řídíme naše organizace

Resortní organizace mají na starosti specifické oblasti resortu, jako je například péče o řeky, lesy a kontrola potravin. Shromažďují důležité informace o vývoji zemědělství a potravinářství, věnují se kvalitě půdy, dohlíží na péči o rostliny a zvířata nebo se zabývají zemědělským výzkumem, vzděláváním a poradenstvím.

**ORGANIZAČNÍ SLOŽKY STÁTU,
KTERÉ JSOU ORGÁNY STÁTNÍ SPRÁVY**

- Státní pozemkový úřad
- Česká plemenářská inspekce
- Státní zemědělská a potravinářská inspekce
- Státní veterinární správa ČR
- Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv
- Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

**ORGANIZAČNÍ SLOŽKY STÁTU,
KTERÉ NEJSOU ORGÁNY STÁTNÍ SPRÁVY**

- Ústav pro hospodářskou úpravu lesů

STÁTNÍ PŘÍSPĚVKOVÉ ORGANIZACE

- Česká akademie zemědělských věd
- Státní veterinární ústav Jihlava
- Státní veterinární ústav Olomouc
- Státní veterinární ústav Praha
- Ústav zemědělské ekonomiky a informací
- Mateřská škola Klásek s.p.o.
- Národní zemědělské muzeum, s.p.o.
- Národní hřebčín Kladruby nad Labem s.p.o.
- Zařízení služeb MZe s.p.o.
- Zemský hřebčinec Písek, s.p.o.
- Zemský hřebčinec Tlumačov, s.p.o.

**STÁTNÍ PODNIKY ZALOŽENÉ
PODLE ZÁKONA Č.77/1997 Sb.**

- Mezinárodní testování drůbeže Ústrašice, s.p.
- Lesy České republiky, s.p.
- Povodí Vltavy, státní podnik
- Povodí Labe, státní podnik
- Povodí Ohře, státní podnik
- Povodí Moravy, s.p.
- Povodí Odry, státní podnik

**STÁTNÍ PODNIK ZALOŽENÝ
PODLE ZÁKONA Č.109/1964 Sb.**

- Budějovický Budvar, n.p.

**STÁTNÍ AKCIOVÉ SPOLEČNOSTI,
V NICHŽ PRÁVA JEDINÉHO AKCIONÁŘE
VYKONÁVÁ ČESKÁ REPUBLIKA
– MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ**

- Jihomoravské pivovary, a.s.
- Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a.s.
- Státní zkušebna strojů a.s.

**AKCIOVÉ SPOLEČNOSTI, VE KTERÝCH ČESKÁ
REPUBLIKA – MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ –
VYKONÁVÁ PRÁVA AKCIONÁŘE SPOLEČNĚ
S JINÝMI MINISTERSTVY**

- Exportní garanční a pojišťovací společnost, a.s.
- Česká exportní banka, a.s.

**AKCIOVÉ SPOLEČNOSTI S MINORITNÍM
PODÍLEM ČESKÉ REPUBLIKY – MINISTERSTVA
ZEMĚDĚLSTVÍ**

- Českomoravská společnost chovatelů, a.s.
- SETUZA, a.s.

STÁTNÍ FOND

- Státní zemědělský intervenční fond
- Vinařský fond České republiky

VEŘEJNÉ VÝZKUMNÉ INSTITUCE

- Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v. v. i.
- Výzkumný ústav potravinářský Praha, v. v. i.
- Výzkumný ústav rostlinné výroby, v. v. i.
- Výzkumný ústav veterinárního lékařství, v. v. i.
- Výzkumný ústav zemědělské techniky, v. v. i.
- Výzkumný ústav živočišné výroby, v. v. i.
- Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.

JINÉ ORGANIZACE

- Střední odborné učiliště včelařské – Včelařské vzdělávací centrum, o.p.s.

Ministerstvo zemědělství má celkem 43 resortních organizací, které jsou spjaté se zemědělstvím. Státní podniky se starají o řeky a malé vodní toky, lesy nebo plemenářství. Organizačními složkami státu s kontrolní funkcí jsou například Státní zemědělská a potravinářská inspekce, Česká plemenářská inspekce a Státní veterinární správa. V našem resortu též máme státní příspěvkové organizace, například Národní zemědělské muzeum, kde se pořádají různé výstavy se zemědělskou tematikou nebo Národní hřebčín v Kladruzech nad Labem, který po více než 400 let chová starokladrubské koně a usiluje o zapsání krajiny hřebčína na seznam památek UNESCO. Velmi důležitou úlohu mají instituce, které se zabývají zemědělským výzkumem a vzděláváním. Významné jsou také akciové společnosti v čele s Podpůrným a garančním rolnickým a lesnickým fondem, který má na starosti poskytování programů podpor pro zemědělce s cílem zvýšit konkurenceschopnost českého zemědělství, lesnictví, potravinářství a přispět k celkovému rozvoji českého venkova.

LESY ČESKÉ REPUBLIKY, S.P.

Hlavní náplní činnosti podniku je obhospodařování více než 1,3 mil. ha lesního majetku ve vlastnictví státu (téměř 86 % rozlohy všech státních lesů) a péče o více než 38 tisíc km určených vodních toků a bystřin (výrazný nárůst km spravovaných vodních toků oproti předešlým letem je od 1. 1. 2011 způsoben převodem správcovství od Zemědělské vodohospodářské správy v rámci její transformace). Roční těžby se pohybují průměrně kolem 7 mil. m³ dřeva, což představuje zhruba 72 % běžného přírůstu.

Základem lesnické strategie podniku je trvale udržitelné hospodaření v lesích založené na maximálním využívání tvořivých sil přírody, které zajistí nepřetržité a vyvážené plnění produkčních funkcí svěřených lesů. Cílem podniku je vytváření stabilních, kvalitních, druhově, prostorově a věkově skupinovitě smíšených lesů. Více informací na webových stránkách Lesů ČR, s.p. <http://www.lesy.cz>.

NÁRODNÍ HŘEBČÍN KLADRUBY S.P.O.

Národní hřebčín v Kladruzech nad Labem, s.p.o., patří mezi nejstarší velké hřebčíny na světě. Leží v Polabské nížině nedaleko Pardubic, pro chov koní v příznivých půdních podmínkách (půdy písčité a hlinitopísčité). Koně Národního hřebčína v Kladruzech nad Labem, jsou v současné době chováni jednak v Kladruzech samotných (bělouši) a dále ve Slatiňanech (vraníci).

V současnosti chová kladrubský hřebčín téměř 500 koní. V Kladruzech nad Labem si mohou návštěvníci prohlédnout starokladrubské bělouše spolu s malým stádem českých teplokrevníků. Dohromady i s privátními koňmi je v Kladruzech ustájeno celkem cca 250 koní. V hřebčínu Slatiňany jsou ustájeni starokladrubští vraníci, v současnosti kolem 250 koní. Více informací na webových stránkách hřebčína <http://www.nhkladruby.cz>.

BUDĚJOVICKÝ BUDVAR, N.P.

Pivovar Budějovický Budvar, n. p. je dlouhodobě jedním z nejúspěšnějších potravinářských podniků v České republice. Téměř polovinu produkce vyváží do více než 70 zemí všech světadílů. V roce 2016 podnik prodal cca 1,615 mil. hektolitru piva. Novodobá historie pivovaru se datuje od roku 1967, kdy Ministerstvo zemědělství České republiky založilo národní podnik Budějovický Budvar jako přímého nástupce Českého akciového pivovaru, který vařil pivo v Českých Budějovicích již od roku 1895. Český akciový pivovar byl založen českými právníky, kteří navázali na více než 700 let starou historii vaření piva v Českých Budějovicích (dříve Budweis).

Postupnou a cílevědomou expanzí na zahraniční trhy a posilováním prodeje doma dosáhl Budějovický Budvar pozice významného hráče na trhu s pivem nejen v České republice. Objem exportovaného výstavu řadí prémiový originální ležák Budweiser Budvar k jedné z nejexportovanějších pивních značek České republiky. V Budějovickém Budvaru, n. p. dnes pracuje více než 600 zaměstnanců.

Pivovar každoročně navštíví více než 40 000 turistů, kteří si mohou prohlédnout výrobu piva a také ho ochutnat přímo v ležáckém sklepě. Multimediální expozice „Příběh budějovického piva“ přibližuje historii i současnost budějovického piva prostřednictvím plazmových obrazovek a projekcí 3D filmu. Více informací na webových stránkách Budějovického Budvaru <http://www.budejovickybudvar.cz>.

STÁTNÍ PODNIKY POVODÍ

Pod Ministerstvo zemědělství spadá všech pět podniků Povodí, a to Povodí Moravy, Povodí Labe, Povodí Vltavy, Povodí Odry a Povodí Ohře. Všechna Povodí chrání a pečují o množství a jakost povrchových a podzemních vod, zajišťují udržitelné užívání vodních zdrojů s ohledem na hydrologické extrémy – povodně a sucho, realizují stavby protipovodňových opatření, spravují vodní cesty, sledují stav koryt vodních toků a pobřežních pozemků z hlediska funkcí vodního toku, pečují o koryta vodních toků atd.

V roce 2016 státní podniky oslavily 50 let od založení prvního právního předchůdce, kterým byla zvláštní rozpočtová organizace Ředitelství vodních toků Praha založená 1. 7. 1966, která byla pověřena správou a provozem vodních toků prostřednictvím tzv. Správ povodí organizovaných dle hlavních povodí. Tyto se pak postupně transformovaly do samostatných závodů.

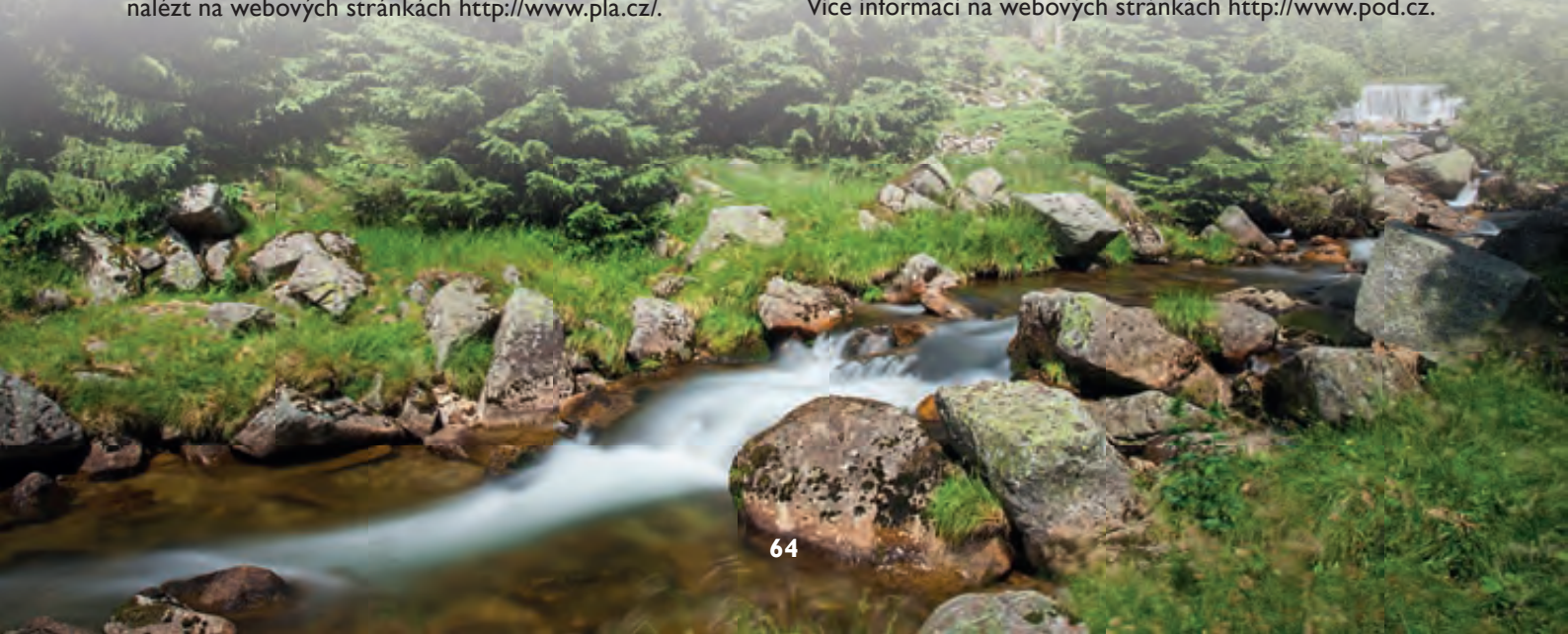
Povodí Labe, státní podnik, sídlí v Hradci Králové, plocha celého povodí činí 14 976,1 km², délka toků, které mají ve správě, je 9 352,7 km. Povodí má ve své správě 196 jezů a 78 malých vodních nádrží a rybníků. Více informací lze nalézt na webových stránkách <http://www.pla.cz/>.

Povodí Moravy, s.p., sídlí v Brně, jeho celková plocha činí 21 132,3 km² a délka toků, které jsou ve správě Povodí Moravy, činí 10 820 km. Povodí Moravy dále spravuje 174 jezů, 96 stupňů a 133 malých vodních nádrží. Více informací na webových stránkách <http://www.pmo.cz>.

Povodí Vltavy, státní podnik, sídlí v Praze a na území o celkové rozloze 28 708 km² spravuje více než 22 000 km vodních toků. Dále má právo hospodařit se 110 vodními nádržemi, 344 pohyblivými a pevnými jezy a 19 malými vodními elektrárnami. Více informací na webových stránkách <http://www.pvl.cz/>.

Povodí Ohře, státní podnik, sídlí v Chomutově a spravuje vodní toky o délce 6 951 km na území o celkové rozloze téměř 10 000 km². Dále spravuje 54 jezů, 22 velkých vodních nádrží a 21 malých vodních elektráren. Více informací na webových stránkách <http://www.poh.cz>.

Povodí Odry, státní podnik, sídlí v Ostravě a na území o rozloze 6 252 km² spravuje 3 655 km významných i drobných vodních toků. Dále spravuje 31 malých vodních nádrží a provozuje 80 jezů a 9 malých vodních elektráren. Více informací na webových stránkách <http://www.pod.cz>.

Autor textu:

Kolektiv autorů MZe

Autoři fotografií:

Kromě jmen vyznačených kurzívou jsou všechny použité fotografie z www.shutterstock.com. Jméno je uživatelské jméno na těchto stránkách. V závorce je uvedeno číslo strany.

Přední obálka: Daniel Rericha, symbiot, zadní obálka: Ondřej Prosický, Kajano

Fotoarchiv MZe (3, 4, 63), Subbotina Anna (5, 13), Mark R (6), igorstevanovic (7), Africa Studio (8, 23), Romrodphoto (9), PHB.cz (Richard Semik) (10, 48), Henrik Larsson (11), Zeljko Radojko (12), spiro (13), Meryll (14), Yulia Davidovich (15), Natalia Van Doninck (16), Sea Wave (17), *Tomáš Sysel* (18), Stepanek Photography (19), Iakov Filimonov (20), amophoto.net (21), Alexander Rath (22), Daxiao Productions (24), Zoom Team (25), Stocksnapper (26), Rebius (27), Georgii Shipin (29), Jonutis (30), bibiphot (31), Pyty (32), dugdax (33), David Varga (34), Sharon Day (35), Pawel Bober (36), Oksana Mizina (36), Beneda Miroslav (37), Aubord Dulac (37), Nitr (38), showcake (39), pran (40), releon8211 (41), Stokkete (42), Aleksey Stemmer (43), Lucky Business (44), *Jan Kender* (44), *Marek Ujčík* (45), Jan Wojcicki (46), ZM Photo (49), Kletr (50), Shaiith (51), Budimir Jevtic (52), Dragon Images (52), Valentin Volkov (53, 56), Syda Productions (54), Maya Kruchankova (55), Oleksandra Naumenko (57), *Fotoarchiv NZM* (59), *Jan Stria* (61), Pecold (62), Marten House (64)

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Ministerstvo zemědělství

Těšnov 17, 110 00 Praha I

tel.: +420 221 811 111

e-mail: info@mze.cz

www.eagri.cz

Praha 2017

ISBN 978-80-7434-404-6